

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงาน โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ อำเภอโคกสูง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

สมพงษ์ จิตต์สว่าง

24 ก.ย. 2556

3 26384

TH 6019733

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

เริ่มบริการ

17 ต.ค. 2556

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ สมพงษ์ จิตต์สว่าง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์)

..... กรรมการ
(ดร.สมชาย พิทธเสน)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เข้มกสิกร)

วันที่ 10 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2556

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้คำแนะนำข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์และความเอาใจใส่ด้วยดีตลอดมา

นอกจากนี้ความสำเร็จของงานนิพนธ์ยังเกิดจากความอนุเคราะห์และความร่วมมือจาก คณะกรรมการสอบปากเปล่างานนิพนธ์ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ข้อเสนอแนะตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อการปรับแก้งานนิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ ที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม รวมทั้งข้อเสนอแนะในการพัฒนาแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบ ให้มีความตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ภาษาที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย ผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัด โรงเรียนในกลุ่มทัพบกดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ที่ตอบแบบสอบถามทุกท่านและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อผู้กล่าวนามมาแล้วข้างต้น คุณค่าของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ขอน้อมบูชาในพระคุณของคุณพ่อหง่า คุณแม่ประไพ จิตต์สว่าง ผู้ให้ชีวิต มีสติปัญญา และคุณธรรมเป็นเครื่องชี้นำชีวิตของผู้วิจัย ตลอดทั้งนางวารุณี จิตต์สว่าง ซึ่งเป็นภรรยาที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา จนงานนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สมพงษ์ จิตต์สว่าง

55970057: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ การบริหารงาน/ โรงเรียน/ กลุ่มเครือข่ายทับคินทร์/ อำเภอโคกสูง/
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

สมพงษ์ จิตต์สว่าง: การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย
ทับคินทร์ อำเภอโคกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

(THE PARTICPATION OF TEACHERS IN SCHOOL ADMINISTRATION OF TUBBODIN
SCHOOL CLUSTER, KOKSUNG DISTRICT, UNDER SAKAEO PRIMARY

EDUCATIONNAL SERVICE AREA OFFICE 2) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: สิริทิพร
นิยมศรีสมศักดิ์, Ed.D. 85 หน้า. ปี พ.ศ. 2556.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงาน
โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ อำเภอโคกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สระแก้วเขต 2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ อำเภอโคกสูง สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำนวน 109 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น
แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 52 ข้อ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่าวิกฤต (t -test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ อำเภอโคกสูง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ
ด้านการบริหารทั่วไป ด้านบริหารงบประมาณ และด้านบริหารงานบุคคล

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงาน โรงเรียน จำแนกตาม
ตำแหน่งของครู โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงาน โรงเรียน จำแนกตาม
ขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
คำถามในการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
สภาพทั่วไปอำเภอโคกสูง	9
การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ..	11
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน	12
การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม	21
การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของครู	27
การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	28
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการบริหารงานของครูในโรงเรียน	32
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย	41
ประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง	41
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	43
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล	44
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	57
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
อภิปรายผล	58
ข้อเสนอแนะ	67
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป	67
บรรณานุกรม	68
ภาคผนวก	72
ภาคผนวก ก	73
ภาคผนวก ข	77
ภาคผนวก ค	83
ประวัติย่อของผู้วิจัย	85

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนในอำเภอโคกสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน 42
2	สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน 47
3	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่การมีส่วนร่วมการบริหารงาน ของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้าน 48
4	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่การมีส่วนร่วมการบริหารงาน ของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมและรายข้อ 49
5	คะแนนเฉลี่ย ความส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่การมีส่วนร่วม การบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมและรายข้อ 51
6	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่การมีส่วนร่วมการบริหารงาน ของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมและรายข้อ 52
7	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่การมีส่วนร่วมการบริหารงาน ของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้านการบริหารทั่วไป โดยรวมและรายข้อ 53
8	เปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งของครู 54
9	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่การมีส่วนร่วมการบริหารงาน ของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน 55

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	เปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามสถานตำแหน่งของครู	56
11	เปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่ม เครือข่ายทับคินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	56
12	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ อำเภอโคกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2	84

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2	ขั้นตอนใดของลักษณะการมีส่วนร่วม	24
3	ระดับของการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Arnstien	27

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการที่จะทำให้ประเทศชาติมีการพัฒนาก้าวหน้าขึ้น บุคคลย่อมเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดที่จะเป็นผู้กำหนดนโยบายและเสริมสร้างพลังกำลังสติปัญญาที่ใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่จะส่งผลมายังประเทศโดยรวม ซึ่งเป็นภาระและความรับผิดชอบร่วมกันของคนในชาติทุกภาคส่วนร่วมแรงร่วมใจกันขึ้นอาสาสมทบสานกลมเกลียวรวมใจเป็นหนึ่งเดียวที่จะเป็นแรงพลังผลักดันใช้กำลังความสามารถในการขับเคลื่อนภารกิจของหน่วยงานต่าง ๆ คนหรือบุคคลก็เป็นหัวใจที่สำคัญในการที่จะสามารถพัฒนาและควบคุมคนที่จะทำให้เกิดกระบวนการขับเคลื่อนและพัฒนางานต่าง ๆ ตามเป้าหมายของนโยบายของประเทศ ให้เกิดการพัฒนาก้าวไปพร้อมกันทั้งระบบอันเป็นกลไกที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์กันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและเกิดการแข่งขันในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว เทคโนโลยีและด้านต่างอีกมากมาย ผู้ที่มีความพร้อมและโอกาสในการศึกษานั้น จะเป็นผู้ที่ได้เปรียบและเป็นบุคคลที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามภาระหน้าที่ที่ได้รับ ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาคนให้มีลักษณะที่พึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ว่า ต้องพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (คชา ชั้น ไพบูลย์, 2542, หน้า 1)

การที่จะพัฒนาสิ่งใดก็ตาม คนก็ยังถือว่าเป็นหัวใจหลักและมีความสำคัญต่อการที่จะพัฒนา ดังที่พระบรมราชาราชของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ที่พระราชทานแก่ครู ครูใหญ่และนักเรียน ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2520 ความว่า “การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการพัฒนา ความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคลเพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศชาติก็ย่อมทำได้โดยสะดวกราบรื่นได้ผลแน่นอนและรวดเร็ว (อรรถพร หิรัญอมรกุล, 2552, หน้า 1)

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนของชาติ อันเป็นการศึกษาภาคบังคับภาคบังคับและเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชน ซึ่งจะต้องพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและในการพัฒนาคุณภาพ

การศึกษานั้น อาจจะพบกับปัญหาในการจัดการศึกษา ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีปัญหาในการจัดการศึกษาทั้ง ๆ ที่สภาพทรัพยากรต่าง ๆ ของโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์พร้อมที่จะสนับสนุนในการจัดการศึกษาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา สาเหตุที่คุณภาพการศึกษาของนักเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้วิเคราะห์และสรุปว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนมีอยู่หลายประการ เช่น ระบบการบริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง นักเรียน แต่ปัจจัยสำคัญที่สุดคือผู้บริหาร โรงเรียนเพราะผู้บริหารเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุดในการควบคุม กำกับการดูแลการศึกษาในโรงเรียน (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2550, หน้า 8) ซึ่งนโยบายต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาโรงเรียนจะนำไปปฏิบัติหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารทั้งสิ้น ถ้าผู้บริหารไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองและขาดทักษะในการบริหารงานเพื่อดำเนินนโยบายการศึกษาให้ถูกต้อง จะเกิดผลกระทบและความล้มเหลวหรือสูญเปล่าทั้งทางการศึกษา (พิทักษ์ แพทย์ผล, 2546, หน้า 1)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2550 ที่ระบุว่า “ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่โดยตรง” การกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาในการปฏิรูประบบบริหาร การศึกษานั้น ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ได้มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด ซึ่งเป็นแนวคิดในการบริหารในลักษณะที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานหรือเป็นศูนย์กลางของการบริหารจัดการเรียนการสอนโดยตรง เป็นแนวคิดที่มุ่งให้สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ดีที่สุด เกิดจากการตัดสินใจของคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดและมีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนมากที่สุด (Wohistetter, 1995)

การบริหารในปัจจุบันได้นำแนวคิดเชิงมนุษยสัมพันธ์ด้านการบริหารและตัดสินใจโดยยึดหลักด้านจิตใจของการทำงานเพื่อให้ได้ทั้งหัวใจ ความคิดและแรงใจในการทำงาน โดยการให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการบริหารการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการบริหารจะทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความรู้ในการปฏิบัติงาน รู้สึกเกี่ยวข้องกับผูกพันกับงานหรือองค์การ ซึ่งหากมีการตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันแล้วจะเป็นผลเกิดข้อผูกมัดหรือสิ่งที่ตกลงใจร่วมกัน (อนันตชัย อุทัยพัฒนาชีพ, 2544, หน้า 36) ซึ่งสอดคล้องกับ (ชร สุนทรายุทธ, 2551, หน้า 556) กล่าวว่าการบริหารมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ โดยเฉพาะทางการศึกษา โดยมีหลักการสำคัญที่มีส่วนในการสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น ทำให้คนทำงานมีความภาคภูมิใจ โดยธรรมชาติแล้ว การทำงานคนเดียว

ย่อมสำเร็จได้ยาก จึงต้องร่วมแรงร่วมใจกันในองค์การทำให้เกิดการมีส่วนร่วม องค์การจึงจะพัฒนาไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การที่บุคคลในหน่วยงานหรือองค์การจะสามารถปฏิบัติงานได้ดีและมีประสิทธิภาพนั้น โลดคัล (Lodahl, 1968) ได้กล่าวไว้ว่านอกจากปัจจัยด้านลักษณะงาน ความทุ่มเทในงานหรือการมีส่วนร่วมในงานก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บุคคลปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ และศักยภาพ ซึ่งจะส่งผลให้องค์การนั้นสามารถบริหารงานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีประสบความสำเร็จในการบริหารงานและเกิดประสิทธิภาพสูงในการดำเนินงาน ความทุ่มเทในการปฏิบัติงานเป็นระดับของการทำงานที่บุคคลมีผลจากความพึงพอใจของเขาสองหรือคุณค่าของตนเองต่องานที่ปฏิบัติกันนั้น จะทำให้ได้ผลงานที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพ โรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ โดยการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะต้องประกอบด้วย ผู้แทนกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษา ได้แก่ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผน ทิศทางการจัดการศึกษาในโรงเรียนของท้องถิ่น

การจะจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพ ครูต้องเป็นมืออาชีพ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และมีอิสระทางวิชาชีพ จึงสามารถที่จะวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนดำเนินกลยุทธ์ทางการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลในบริบทของสถานการณ์จัดการเรียนรู้ของตน โดยเฉพาะผู้ร่วมงานจะต้องทำงานในลักษณะของทีมวิชาชีพ โดยแบ่งปันความรับผิดชอบในการให้บริการการศึกษารวมทั้งตอบสนองความต้องการของชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2550, หน้า 76) สอดคล้องกับประยุทธ์ ตรีชัย (2544, หน้า 4) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารอาจเป็นปัจจัยที่ช่วยลดพฤติกรรมเกี่ยวกับครู ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน มีความเลื่อมใส รอดังและทำตามคำสั่งเท่านั้น ไม่มีคุณภาพย่อมต้องอาศัยความร่วมมือจากครูเพราะครูเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานภายในโรงเรียนในทุกเรื่อง การเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกเรื่องในโรงเรียน ย่อมส่งผลให้ครูมีความพึงพอใจและผูกพันกับงานมีขวัญและกำลังใจ เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานและการยอมรับในการบริหารงานและดำเนินงานอย่างแท้จริง

การมีส่วนร่วมขององค์ต่าง ๆ รวมทั้งองค์กรเอกชนทำให้การบริหารง่ายขึ้นเพราะการร่วมคิดร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมทุน ทำให้เกิดปัจจัย คือมีคน มีเงิน มีวัสดุอุปกรณ์ และการจัดการสอดคล้องกับแนวคิดของฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991, pp. 326 - 328) ได้สรุปผลการศึกษา สอดคล้องกันว่า องค์กรที่มีประสิทธิผลนั้นจะต้องมาจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในองค์กรทั้งในด้านโรงเรียน ผู้บริหาร ความสามารถในการดำเนินกิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอน

เป็นผู้มีบทบาทสำคัญ เพราะความสำเร็จของการบริหารงานในภาครัฐและเอกชนมิได้ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้นำเท่านั้น แต่ยังคงอาศัยความรู้ความชำนาญความร่วมมือจากผู้ประกอบการด้วย ฉะนั้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของผู้ตามจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2533, หน้า 62) และข้อมูลจากการรายงานการติดตามประเมินผล การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดประเมินผล การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีและแหล่งการเรียนรู้ การพัฒนาการวิจัยและการนิเทศภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ครุยังขาดความรู้ และความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและ ประเมินผล ขาดประสบการณ์การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาเท่าที่ควร ขาดสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย การนิเทศไม่ต่อเนื่องและทั่วถึง รวมทั้งชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังขาดความเข้าใจและขาดการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานในสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2, 2554)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของครูใน กลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ อำเภอดงสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 เพื่อให้ได้ข้อสนเทศที่เป็นประโยชน์ สำหรับผู้บริหารศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สระแก้ว เขต 2 และผู้ที่เกี่ยวข้อง นำมาใช้วางแผนและกำหนดนโยบาย เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานไปตามแนวทางการพัฒนาโรงเรียน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ อำเภอดงสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ อำเภอดงสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ อำเภอดงสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

คำถามในการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงาน โรงเรียน กลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ อำเภอ โศกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงาน โรงเรียน กลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ อำเภอ โศกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนมีความแตกต่างกันหรือไม่

ความสำคัญของการวิจัย

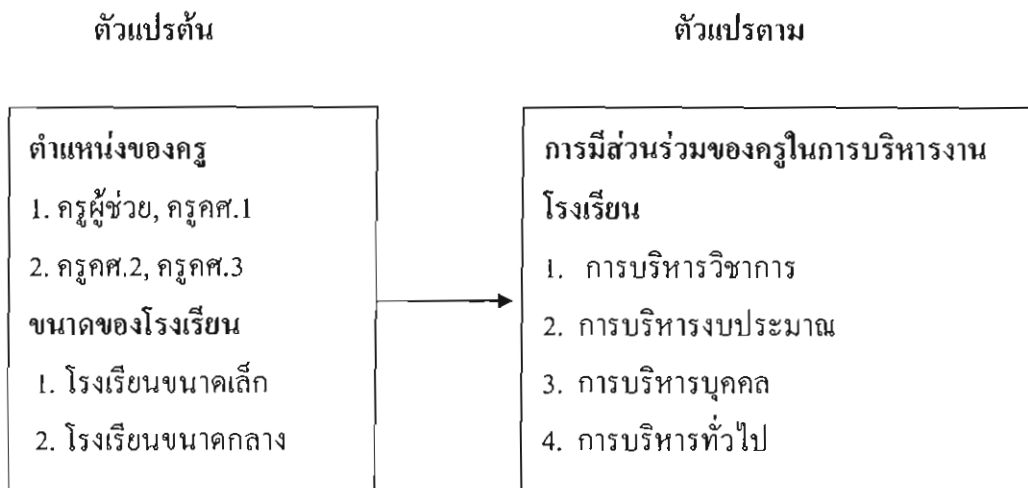
1. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนและเป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการเพื่อให้ การบริหารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. เป็นข้อมูลสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ใช้พัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงาน 4 ฝ่ายให้ประสิทธิภาพ

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงาน โรงเรียน กลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ อำเภอ โศกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งของครู มีความแตกต่างกัน
2. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานใน โรงเรียน กลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ อำเภอ โศกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามขนาดของ โรงเรียนมีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย ทัพบดินทร์ อำเภอ โศกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ในภารกิจงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 71 - 72) ประกอบด้วย การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยศึกษา และเปรียบเทียบตามตัวแปรต้น การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงาน 4 ฝ่ายดังนี้ 1) การบริหาร วิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารบุคคล 4) การบริหารทั่วไป ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับดินทร์ อำเภอโคกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จังหวัดสระแก้ว โดยประกอบด้วยการนำการมีส่วนร่วมในการบริหารงานเป็นเกณฑ์สำหรับการพิจารณาความคิดของครูในโรงเรียน 4 งาน ได้แก่ 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารทั่วไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับดินทร์ อำเภอโคกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำนวน 127 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับดินทร์ อำเภอโคกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำนวน 109 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น

3.1.1 ตำแหน่งของครู

3.1.1.1 ครูผู้ช่วย, ครูคศ.1

3.1.1.2 ครูคศ.2, ครูคศ.3

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน

3.1.2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.2.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.2 ตัวแปรตามคือการทำงานมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

3.2.1 งานวิชาการ

3.2.2 งานงบประมาณ

3.2.3 งานบุคคล

3.2.4 งานบริหารทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่เปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข่าวสาร ความคิดเห็นข้อเสนอนะและทางเลือกในการตัดสินใจปฏิบัติงานบริหารโรงเรียน 4 งาน ดังนี้

1.1 การบริหารวิชาการ หมายถึง การวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงานวิชาการ การจัดการด้านหลักสูตรหลักและหลักสูตรท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอน การจัดการด้านวัสดุและสื่อการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การดำเนินงานนิเทศภายใน และการวัดผลประเมินผลการเรียน

1.2 การบริหารงบประมาณ หมายถึง การวางแผนและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับระเบียบการเงิน พัสดุ ครุภัณฑ์ งานทะเบียนสถิติ งานสารบรรณ งานบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง การวางแผนใช้เงินงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณดำเนินงาน โครงการต่าง ๆ การประเมินผล การบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุ

1.3 การบริหารงานบุคคล หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนเกี่ยวกับบุคคล ได้แก่ การวางแผนกำลังคน การใช้กำลังคนและการพัฒนาบุคคล ส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคลากร การมอบหมายงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากร การจัดสวัสดิการการรักษาวินัยของบุคลากร การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งของบุคลากร และการประเมินผลงานของบุคลากร

1.4 การบริหารทั่วไป หมายถึง การสนับสนุนการดำเนินงานโรงเรียน งานธุรการ งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การจัดระบบบริหารองค์การ การประสานส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการบริหารการศึกษา การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชน

2. ครู หมายถึง บุคลากรทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทศบดินทร์ อำเภอ โครสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2
 - 2.1 ครูผู้ช่วย, ครูคศ.1 หมายถึง ครูที่ยังไม่ผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดตำแหน่งหรือดำรงที่มีวิทยฐานะและไม่ได้รับเงินวิทยฐานะ
 - 2.2 ครูคศ.2, คศ.3 หมายถึง ครูที่ได้ผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดตำแหน่งหรือดำรงวิทยฐานะ และได้รับเงินวิทยฐานะ
3. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การแบ่งกลุ่มโรงเรียนออกตามจำนวนนักเรียนที่ศึกษาอยู่ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาชั้นพื้นฐานกำหนดไว้ ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่
 - 3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน
 - 3.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 - 499 คน
 - 3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 คนขึ้นไป
4. อำเภอโคกสูง หมายถึง เขตพื้นที่ในการปกครองของจังหวัดสระแก้วที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดสระแก้ว
5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 หมายถึง ระบบการจัดแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาการปกครองที่จัดแบ่งโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอ คือ อำเภออรัญประเทศอำเภอโคกสูง อำเภอตาพระยาและอำเภอวัฒนานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมการบริหารงานของของครูสังกัดโรงเรียนในเครือข่ายทัพบดินทร์ อำเภอโคกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปอำเภอโคกสูง
2. การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2
 3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร โรงเรียน
 4. การบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วม
 5. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของครู
 6. การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 7. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการบริหารงานของครูในโรงเรียน
 8. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
 9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สภาพทั่วไปอำเภอโคกสูง

ประวัติความเป็นมา

ท้องที่อำเภอโคกสูงเดิมเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอตาพระยา ทางราชการได้แบ่งพื้นที่การปกครองออกมาตั้งเป็น กิ่งอำเภอโคกสูง ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2539 โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม ปีเดียวกัน และต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกาเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ยกฐานะขึ้นเป็น อำเภอโคกสูง โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2550

ภูมิประเทศ

อำเภอโคกสูงมีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ดินปนทราย มีลำคลองไหลผ่านที่สำคัญคือ คลองยาง คลองหินตั้ง และคลองตะเคียน มีพื้นที่ปกครอง 65 ตารางกิโลเมตร หรือ 40,625 ไร่

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอโคกสูงตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอตาพระยา ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดบันเต็มเมียนเจย (ราชอาณาจักรกัมพูชา) ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภออรัญประเทศ และทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอวัฒนานคร

การปกครองส่วนภูมิภาค

อำเภอโคกสูงแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 4 ตำบล 41 หมู่บ้าน ได้แก่ 1) โลกสูง (Khok Sung) 2) หนองม่วง (Nong Muang) 3) หนองแวง (Nong Waeng) และ 4) โนนหมากมูน (Non Mak Mun)

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอโคกสูงประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 แห่ง ได้แก่ 1) เทศบาลตำบลโคกสูง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโคกสูงทั้งตำบล 2) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองม่วง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองม่วงทั้งตำบล 3) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองแวงทั้งตำบล และ 4) องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากมูน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโนนหมากมูนทั้งตำบล

สภาพภูมิอากาศ

อำเภอโคกสูงมีสภาพโดยทั่วไปค่อนข้างแห้งแล้ง ประกอบด้วย 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน จะเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงเดือนมิถุนายน ฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึงเดือนตุลาคม และฤดูหนาวจะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

อาชีพหลัก ได้แก่ ทำการเกษตร (ปลูกข้าว ไร่อ้อย) เลี้ยงโค - กระบือ และอาชีพเสริม คือ รับจ้างก่อสร้าง ทอผ้า - เสื่อกก ทำขนม แกะสลักและทำไม้กวาด

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของอำเภอ ได้แก่ คลองยาง คลองตะเคียน ลำห้วยหินตั้ง

การคมนาคม

ทางบก ใช้ถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 348 มีสถานีขนส่งและสถานีรถไฟ ทางน้ำ มีท่าเรือขนส่งโดยสาร และท่าแพขนานยนต์ และ ทางอากาศ มีท่าอากาศยาน

สถานที่สำคัญในอำเภอ ได้แก่ 1) ปราสาทสศ็อกก๊อกรม 2) ที่ว่าการกิ่งอำเภอโคกสูง 3) ที่ทำการ อบต.โคกสูง 4) สถานีตำรวจภูธรกิ่งอำเภอโคกสูง 5) ที่ตั้งหน่วยปฏิบัติงานเฉพาะกิจ เพื่อพัฒนาพื้นที่ชายแดนกิ่งอำเภอโคกสูง 6) วัดโคกสูง 7) วัดดอนหลุม และ 8) วัดละมติม

ด้านการศึกษา

การจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ในอำเภอโคกสูงนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ได้กำหนดไว้ 4 งาน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร และงานบริหารงานทั่วไป โดยทั้ง 4 งาน มีเป้าหมายร่วมกันคือให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีงานวิชาการเป็นหลัก ส่วนงานอื่นเป็นงานสนับสนุนส่งเสริมให้งานวิชาการมีความสมบูรณ์

อำเภอโคกสูง นับเป็นอำเภอที่มีความพร้อมในด้านการศึกษาระดับหนึ่ง เพราะมีสถาบันการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษา แสตงที่ตั้งโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ในเขตอำเภอโคกสูง ตามเกณฑ์การวิจัยในครั้งนี้ เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง ดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก

โรงเรียนบ้านหนองมั่ง โรงเรียนหนองจาน โรงเรียนบ้านโนนหมากมุ่น
โรงเรียนสมาคมไลอ้อน(อ่างศิลา)

โรงเรียนขนาดกลาง

โรงเรียนบ้านหนองเสม็ด โรงเรียนบ้านละลมติม โรงเรียนบ้านโคกสามัคคี
โรงเรียนวัดหนองม่วง โรงเรียนบ้านโคกสูง โรงเรียนชุมชนบ้านหนองแวง โรงเรียนบ้านหนองเม็ก
โรงเรียนบ้านหนองแอก โรงเรียนสหศาสตร์มหาคุณ โรงเรียนอนุบาลธรรมศิริวิทยาการ

การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

วิสัยทัศน์

สถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการบริหารและการจัดการศึกษา โดยใช้แผนเป็นเครื่องมือ ประสานการรายงาน ครบถ้วนข้อมูล ถูกต้องพร้อมใช้

พันธกิจ

เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานในเชิงนโยบาย ให้สถานศึกษาจัดการศึกษาเป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาชาติ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานตามยุทธศาสตร์ เป็นสำคัญ (Strategic Results-Based Management: SRMB) ใช้ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance Based Budgeting: SPBB) โดยเน้นความโปร่งใส ทันสมัย ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ยึดหลักการมีส่วนร่วม (Participation) การบริหารที่สนับสนุนที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management) โดยมีกระบวนการวางแผน การดำเนินการตามแผน การกำกับ ติดตามผล อย่างเป็นระบบ

กลยุทธ์

1. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
2. พัฒนาหลักสูตรเพื่อการสร้างอาชีพ
3. ส่งเสริมคุณธรรม ความเป็นไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญา
4. สร้างโอกาสทางการศึกษาให้มีความเสมอภาคเป็นธรรมทั่วถึง
5. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
6. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการและประสานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน

การบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยทั่วไปจะดำเนินงานตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ การจัดการศึกษาระบบโรงเรียนเป็นภารกิจของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันดำเนินงานโดยอาศัยทรัพยากร เทคนิค กระบวนการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน เช่น ความรู้ความสามารถบุคลิกภาพ คุณธรรมจริยธรรม วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี แก่ผู้เรียน เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ความหมายของการบริหารโรงเรียน

การบริหารงานโรงเรียนมีขอบเขตที่กว้างดัง ฐร สุนทรายุทธ (2551, หน้า 24) กล่าวว่า “บริหาร” นั้นมีความหมายเกี่ยวกับการช่วยเหลือและแนะแนวทาง สำหรับการบริหารการศึกษา เป็นการจัดการทางการศึกษา ที่มุ่งทิศทางการควบคุมและจัดการทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับกิจการทางการศึกษา เช่น การบริหารงานธุรการมุ่งไปที่การบริหารทางการศึกษาทั่ว ๆ ไป โดยข้อเท็จจริงการบริหารทางการศึกษามักจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนของ ครู นักเรียน โปรแกรมการเรียนการสอน กิจกรรม หลักสูตร และอื่น ๆ

วิโรจน์ สารรัตนะ (2548, หน้า 12) การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายโดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ เช่น การวางแผน การจัดองค์การ การนำ การควบคุม

การดี อนันต์นารี (2551, หน้า 2) การบริหารการศึกษาอาจพิจารณาว่าเป็นกิจกรรมประเภทหนึ่งหมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลาย ๆ คน ร่วมกันดำเนินงานเพื่อพัฒนาให้เด็กเยาวชน ประชาชนหรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้านให้มีความสามารถ ทักษะคติ พฤติกรรม ค่านิยมหรือคุณธรรม ส่วนในด้านสังคม การเมืองและเศรษฐกิจนั้น ต้องการให้เป็นสมาชิกที่ดี และมีประสิทธิภาพของสังคมโดยกระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นระเบียบแบบแผน ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 1 - 4) ได้ให้ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM: School - Based Management) หมายถึง การบริหารและจัดการศึกษาที่เน้นหน่วยปฏิบัติ โดยมีโรงเรียนเป็นฐานหรือเป็นองค์การหลักในการจัดการศึกษา พร้อมการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังโรงเรียนให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ มีอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป ภายใต้คณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนนักเรียน และผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วม และตรงตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด การบริหารโดยโรงเรียนเป็นฐานแต่ละแห่งอาจไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะและความจำเป็นของแต่ละโรงเรียน แต่ทุกโรงเรียนจะตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานเดียวกัน คือ

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) กระจายและส่วนกลางกระจายอำนาจจัดการศึกษาออกไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด เน้นโรงเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาการศึกษา
2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) เปิดโอกาสให้บุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจและการจัดการศึกษา เพื่อให้ร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น
3. หลักการบริหารตนเอง (Self Management) ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมาย โดยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง และมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานหลากหลายและวิธีตามความพร้อมและสถานการณ์ในการปฏิบัติตามนโยบาย
4. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน โดยมีองค์การอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพ การบริหารและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามนโยบายของชาติ ส่วนโรงเรียนเป็นฐานในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น สุวิษ พึ่งตน (2544, หน้า 3) กล่าวว่า การบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ การบริหารที่โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยหลักการกระจายอำนาจโรงเรียนจะมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ด้วยวิธีการที่หลากหลายแล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของแต่ละโรงเรียนเป็นสำคัญ โดยมีผู้เกี่ยวข้อง หรือมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ศิริชัย โยโกตา (2544, หน้า 2) กล่าวว่า โรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบมาตั้งแต่ พ.ศ. 2542 ตอนแรกไม่ได้แนวคิดแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) มาใช้แต่โลกปัจจุบันได้เปลี่ยนไป คือเป็นโลกของการพัฒนาทำให้โรงเรียนต้องเหลียวมองออกไปรอบข้างมากขึ้น โดยได้วางแผนการดำเนินงานบนหลักการ เงื่อนไขสำคัญเบื้องต้นต่อการพัฒนาไปสู่ SBM ปัจจุบันโรงเรียนมีการจัดโครงสร้างบุคคลออกเป็น

แบบแนวราบ เป้าหมายปลายทางของโครงสร้างงานมุ่งไปที่ตัวนักเรียน เป็นจุดเดียว บุคลากรทั้งโรงเรียนมีส่วนในการตัดสินใจเรื่องสำคัญ ๆ ที่มีผลกระทบต่อตนเอง ผู้ปกครองเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ด้วยการจัดตั้งเป็นนโยบายเรื่องการฝึกอบรมให้ความรู้ เน้นการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบให้เกิด “สังคมแห่งการเรียนรู้” ขึ้นในองค์กรและได้เริ่มขยายไปให้ครอบคลุมถึงผู้ปกครองแล้ว โดยใช้การเรียนรู้ไปพร้อมกับการทำงาน

โดยสรุปการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นนวัตกรรมทางการบริหารที่ทำให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการเรียนการสอน และที่สำคัญคือการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เป็นการกระจายอำนาจ และคืนอำนาจให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตอบสนองความต้องการของชุมชน

ขอบข่ายการบริหารโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แบ่งงานการบริหารจัดการในโรงเรียนออกเป็น 4 งานด้วยกันคือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป โรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 71 - 72)

1. การบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานสำคัญและถือว่าเป็นหัวใจของสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน โดยเฉพาะเกี่ยวกับคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 114 - 115) ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการในโรงเรียนไว้ดังนี้

1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

1.5 พัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

1.9 การนิเทศการศึกษา

1.10 การแนะแนว

- 1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
- 1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 1.16 การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 1.17 การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

บวรวิทย์ เลิศไกร (2546, หน้า 32) กล่าวถึงงานวิชาการว่าเป็นการดำเนินงานทุกอย่างในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนของผู้เรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากที่สุด ได้แก่ งานหลักสูตร การจัดการเรียน การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาครู การส่งเสริมการสอน การนิเทศการศึกษา การวัดและประเมินผล ประสิทธิภาพ คุณค่า (2546, หน้า 29) กล่าวว่างานวิชาการควรประกอบด้วย หลักสูตรวิธีการสอน การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน งานห้องสมุด การนิเทศการศึกษา การวัดและประเมินผล

มิลเลอร์ (Miller, 1965, p. 175) กล่าวว่างานวิชาการประกอบด้วย การจัดโปรแกรมการเรียน การปฏิบัติตาม โปรแกรม การติดตามการเรียนการสอนและการจัดการเรียนการสอนสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน นวัตกรรมเทคโนโลยี ห้องสมุด การนิเทศ การวัดและประเมินผล

2. การบริหารงานด้านงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดขอบข่ายของงานงบประมาณ การจัดทำแผนงบประมาณ และคำขอตั้งงบประมาณ เพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการ คณะกรรมการขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 115 - 116)

- 2.1 การจัดตั้งงบประมาณ
- 2.2 การจัดสรรงบประมาณ
 - 2.2.1 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
 - 2.2.2 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
 - 2.2.3 การตรวจสอบ ติดตาม และรายงานการใช้งบประมาณ
 - 2.2.4 การตรวจสอบ ติดตาม และรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ
 - 2.2.5 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 2.2.6 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา

2.2.7 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2.2.8 การวางแผนพัสดุการกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี

2.2.9 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

2.2.10 การจัดหาพัสดุ

2.2.11 การควบคุม ดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ

2.2.12 การจัดหาผลประโยชน์แก่ทรัพย์สิน

2.2.13 การเบิกเงินจากคลัง

2.2.14 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

2.2.15 การนำเงินส่งคลัง

2.2.16 การจัดทำบัญชีการเงิน

2.2.17 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

2.2.18 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

ณรงค์ สักพันโรจน์ (2539, หน้า 2) ได้กล่าวว่างบประมาณคือแผนเบ็ดเสร็จที่แสดงออกมาในรูปตัวเงิน แสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะเวลาหนึ่ง แผนนี้จะรวมถึงการคำนวณงบประมาณ บริหารกิจกรรม โครงการและค่าใช้จ่าย ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนในการดำเนินงานให้บรรลุตามแผนนี้ ย่อมประกอบด้วยภาระการกระทำ 3 ชั้นด้วยกัน คือ 1) การจัดเตรียม 2) การอนุมัติ 3) การบริหารได้จำแนกขอบข่ายของภารกิจดังนี้ คือ

1. งานพัสดุ ได้แก่ การจัดซื้อจัดจ้างการควบคุม และการจำหน่ายพัสดุ การตรวจสอบการรับ - จ่ายพัสดุประจำปี การยืม การจำหน่าย เป็นต้น

2. งานการเงิน ได้แก่ การเบิก-จ่ายเงิน การจัดทำบัญชี เงินบำรุงการศึกษา การตรวจสอบบัญชี การจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินบำรุงการศึกษา เป็นต้น

ขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณและการเงิน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2544, หน้า 104) มีดังนี้

งานบริหารงบประมาณและการเงิน ได้แก่ จัดตั้งงบประมาณหรือจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินพิจารณานำเสนอเพื่ออนุมัติแผนการใช้จ่ายเงินต่อคณะกรรมการสถานศึกษาบริหารงบประมาณ ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ติดตามรายงานผลการใช้งบประมาณการจัดทำบัญชีการใช้จ่าย การตรวจสอบภายใน เก็บรักษาเงิน การเลือกประเภทการฝากเงิน การเบิกจ่ายเงินประเภทต่าง ๆ บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลรวมทั้ง

ผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษาและเบี้ยปรับที่เกิดจากผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการ โดยใช้เงินงบประมาณให้สถานศึกษาสามารถจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้ตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด (มาตรา 59 วรรค 4) อื่น ๆ

1. งานพัสดุ ครุภัณฑ์ ได้แก่ เปลี่ยนแปลงแก้ไขรายการครุภัณฑ์จัดซื้อ จัดจ้างตามแผนการส่งจ่ายเงิน กำหนดคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ จัดซื้อ จัดจ้าง มีอำนาจในการตั้งซื้อตั้งจ้างเพิ่มขึ้น แต่งตั้งกรรมการตรวจรับพัสดุ สั่งจำหน่ายพัสดุ ครุภัณฑ์ สั่งทำลายเอกสารที่ไม่เกี่ยวกับการเงิน การเบิกจ่าย วัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์การศึกษา จัดทำทะเบียนคุมพัสดุครุภัณฑ์อื่น ๆ

2. งานด้านอื่น ๆ ได้แก่ ดำเนินการด้านกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ระดมทรัพยากรจากองค์กรและสถาบันต่าง ๆ ในชุมชนและสังคมเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (มาตรา 58) ประสิทธิ์ คุชคา (2546, หน้า 23) ขอบข่ายของงานธุรการ การเงินและพัสดุประกอบด้วยงานสารบรรณ งานทะเบียนต่าง ๆ งานประชาสัมพันธ์ งานเกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัย งานการเงินและการบัญชี งานพัสดุและงานเกี่ยวข้องกับยานพาหนะ

โดยสรุปขอบเขตของงานงบประมาณ คืองานสนับสนุนและบริการงานต่าง ๆ ของโรงเรียนให้โรงเรียนสามารถดำเนินกิจการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ด้วยความเรียบร้อย เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอนต่อนักเรียน

3. การบริหารงานบุคคล

ขอบข่ายของงานบริหารบุคคลตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 116) ดังนี้

- 3.1 การวางแผนอัตรากำลัง
- 3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.3 การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
- 3.4 การเปลี่ยนแปลงตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
- 3.6 การลาทุกประเภท
- 3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 3.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 3.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- 3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

3.12 การออกจากราชการ

3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ

3.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทาน
เครื่องราชอิสริยาภรณ์

3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.16 การส่งเสริมและการยกย่องเชิดชูเกียรติ

3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

3.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรม และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษา

3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต

3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ขอบข่ายการบริหารงานบุคคลมีผู้กล่าวไว้ดังนี้

ประสิทธิ์ ดุงดา (2546, หน้า 31) ให้ความหมายว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคล
นับตั้งแต่การบรรจุแต่งตั้ง การให้บุคคลทำงานการดูแลรักษา การสร้างขวัญกำลังใจเพื่อให้
การปฏิบัติงานในองค์กรเป็นผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

บวรวิทย์ เลิศไกร (2546, หน้า 37) ให้ความหมายว่า การดำเนินกิจกรรมทุกอย่าง
ที่เกี่ยวข้องบุคลากรในโรงเรียน ตั้งแต่การสรรหา การปฐมนิเทศ การมอบหมายงานตามความรู้
ความสามารถ การควบคุม กำกับ ติดตาม การพัฒนา การบำรุงขวัญ การประเมินผลงาน
การพิจารณาความดีความชอบ การลงโทษและการให้ออกจากราชการ

ขอบข่ายของงานบริหารบุคคล ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2544, หน้า 110) ได้กำหนดหน้าที่ของสถานศึกษา
ด้านการบริหารบุคคล ประกอบด้วยวางแผนอัตรากำลัง สรรหาบุคลากร บรรจุแต่งตั้งบุคลากร
จัดทำทะเบียนประวัติบุคลากรพัฒนาบุคลากร พิจารณาความดีความชอบ เลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ
ส่งเสริมวินัยและดำเนินการทางวินัยที่ไม่ร้ายแรง มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบแก่บุคลากร
ปฐมนิเทศบุคลากรใหม่ อนุญาตการลา ลากิจ ลาป่วย ลาพักผ่อนของบุคลากรในสถานศึกษา
อนุญาตการลาไปเข้ารับการศึกษาอบรม ศึกษาดูงานต่างประเทศ อนุญาตให้ศึกษาต่อในต่างประเทศ
พัฒนาระบบฐานข้อมูลบุคลากร จัดองค์กรในสถานศึกษา พิจารณาให้ความเห็นและนำเสนอเกี่ยวกับ
การโอนย้ายของบุคลากรในสถานศึกษา ปกครองบังคับบัญชาบุคลากร จัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน
ประเมินผลการปฏิบัติงาน ดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับใบประกอบวิชาชีพตามที่ได้รับมอบหมาย

จัดสวัสดิการแก่บุคลากรในสถานศึกษา ให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ทางด้านบุคลากรของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการประเมินภายนอกของสถานศึกษา (มาตรา 50) อื่น ๆ

ไรลีย์ (Riley, 1993, p. 4) กล่าวถึงการบริหารงานบุคคลว่า หมายถึง กระบวนการในการได้มาและการพัฒนาทักษะของบุคลากรและรวมไปถึงการสร้างเจือจางของหน่วยงานให้ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้ใช้ศักยภาพสูงสุดในการทำงาน

สรุปการบริหารงานบุคคล หมายถึง การบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการที่ทำให้ได้คนใช้คนและบำรุงรักษาคน ที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสม นั่นคือ หน้าที่ทางด้านการรับสมัคร การคัดเลือก การฝึกอบรม การพัฒนาตัวบุคลากร การรักษาระเบียบวินัย การใช้สวัสดิการและการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงตำแหน่งงาน การลงโทษ และการให้ออก

4. งานการบริหารทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดขอบข่ายงานบริหารทั่วไปดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 117)

- 4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
- 4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
- 4.5 พัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 4.6 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 4.7 การดำเนินงานธุรการ
- 4.8 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.9 การจัดสำมะโนผู้เรียน
- 4.10 การรับนักเรียน
- 4.11 การเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ขุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
- 4.12 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย
- 4.13 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 4.14 การทัศนศึกษา
- 4.15 งานกิจการนักเรียน
- 4.16 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

4.17 การส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

4.18 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น

4.19 การรายงานผลการปฏิบัติงาน

4.20 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

4.21 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

ส่วนขอบข่ายการบริหารงานทั่วไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 11) ตามกำหนดหน้าที่สถานศึกษาด้านการบริหารงานทั่วไปว่าประกอบด้วย

1. งานธุรการและสารบรรณ ได้แก่ ผลิตและจัดทำเอกสารการศึกษาและการรับเอกสาร การเก็บรักษาและการยืม การทำลายเอกสาร การออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งของ สถานศึกษา การประชุมครู และงานอื่น ๆ

2. งานทะเบียนสถิติและรายงาน ได้แก่ จัดทำทะเบียนสถิติครูและลูกจ้าง รายงาน ผลการเรียนของนักเรียนเป็นระยะ ๆ จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา รายงานข้อมูล ผลการดำเนินงาน หรือกิจการต่าง ๆ ค่อยหน่วยงานกำกับดูแลและสาธารณชน เก็บรักษาข้อมูลต่าง ๆ ของโรงเรียน จัดให้มีตารางการปฏิบัติงานโรงเรียนอื่น ๆ

3. งานอาคารสถานที่ ได้แก่ งานวางแผนบริเวณสถานศึกษา ปรับปรุงบริเวณสถานศึกษา กำหนดแผนการใช้อาคารสถานที่ ควบคุมการก่อสร้างและปรับปรุงอาคารสถานที่และห้องเรียน กำหนดมาตรการป้องกันภัยธรรมชาติและอุบัติเหตุอื่น ๆ รักษาความปลอดภัย จัดทำระเบียบ ประวัติการใช้และการซ่อมแซมอาคารสถานที่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมกันทำความสะอาด ห้องเรียนและบริเวณสถานศึกษาอื่น ๆ

4. งานกิจการนักเรียนและบริการต่าง ๆ ได้แก่ ควบคุมดูแลความประพฤติและระเบียบวินัย เน้นแนวทางการศึกษาและอาชีพ และให้คำปรึกษา จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรบริการอาหารกลางวัน บริการด้านสุขภาพ นำนักเรียนนักศึกษาไปทัศนศึกษานอกสถานที่ ประสานงานกับผู้ปกครอง นักเรียนนักศึกษา จัดหาทุนการศึกษา จัดหาพาหนะรับส่งนักเรียน (ถ้ามี) บริการด้านกีฬาและ แหล่งพักผ่อน เถนซ์เด็กเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ กำหนดแผนชั้นเรียนรับนักเรียนเข้าเรียน จัดบริการโสตทัศนูปกรณ์ จัดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ จัดปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ จัดโครงการป้องกัน สารเสพติด

5. งานด้านชุมชนสัมพันธ์ ได้แก่ ให้บริการด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน ร่วมมือ และส่งเสริมกิจกรรมของชุมชน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ประเพณีคดเฉพาะในท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์โรงเรียน จัดทำและให้บริการข้อมูลสารสนเทศของ

โรงเรียนกลุ่มชน ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่าหรือมูลนิธิ เสนอแต่งตั้งและจัดประชุมคณะกรรมการของสถานศึกษา จัดทำเอกสารสำคัญให้แก่ผู้มีอุปการคุณต่อสถานศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มชน ระดมความร่วมมือในกลุ่มชน เพื่อการจัดการศึกษาสำรวจแหล่งวิทยาการภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างเป็นเครือข่ายในการจัดการศึกษา จัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียน สำรวจความต้องการด้านบริการการศึกษาของกลุ่มชน เสริมสร้างศูนย์การเรียนรู้ของกลุ่มชนให้แพร่หลายยิ่งขึ้น และนำการศึกษาเสริมสร้างให้ชุมชนเข้มแข็ง จัดหรือประสานการจัดบริการด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครองและชุมชนอื่น ๆ

โดยสรุปการบริหารทั่วไปมีภารกิจหน้าที่ที่ต้องดำเนินการในหลายด้าน เช่น งานธุรการ และสารบรรณ งานทะเบียนสถิติรายงาน กิจการนักเรียน อาคารสถานที่ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ฯลฯ ภารกิจหน้าที่ในแต่ละด้านย่อมมีลักษณะเฉพาะตามการแบ่งส่วนงานนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีมีภาระหน้าที่ในด้านย่อย ๆ ที่แตกต่างกันอยู่หลายด้าน ดังนั้นจึงมีการรวมภารกิจในด้านย่อย ๆ เหล่านี้เข้ามาอยู่ด้วยกันและกลายเป็นภารกิจหน้าที่ในด้านใหม่ขึ้นมา ซึ่งไม่สามารถระบุให้เด่นชัดว่าเป็นด้านใด ภารกิจหน้าที่ในด้านใหม่นี้ก็ยังเป็นภารกิจหน้าที่ที่ต้องมีการบริหารจัดการ จึงมักมีการเรียกชื่อภารกิจหน้าที่ในลักษณะนี้ว่าเป็น “การบริหารงานทั่วไป”

การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม

แนวคิดการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา

การจัดการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีประสิทธิผลทางการเรียนสูงได้นั้น จะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียน และชุมชนเป็นอย่างดี จึงเป็นหน้าที่ประการสำคัญที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา เพราะการจัดการศึกษาที่ดี จะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับความต้องการ สุรัฐ ศิลปะอนันต์ (2541, หน้า 23) การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะทราบถึงความต้องการของท้องถิ่นและกำหนดนโยบาย เพื่อพัฒนาการศึกษา ได้สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2536, หน้า 230) ได้ให้แนวคิดการบริหาร โดยการมีส่วนร่วมได้ดังนี้

1. เมื่อผู้ร่วมงานใดมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงเขาจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงแทนที่จะต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
2. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีความราบรื่นมากขึ้น ความไม่พอใจ การร้องทุกข์
3. ความผูกพันของบุคลากรกับองค์กรจะรู้สึกผูกพันมากขึ้น
4. บุคลากรจะไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น เพราะบุคลากรรู้แรงจูงใจและความต้องการของฝ่ายบริหาร

5. การบริหารผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความง่ายขึ้น เพราะผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับการเปลี่ยนแปลงและไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น

6. การตัดสินใจทางการบริหารมีคุณภาพดีขึ้น

7. การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรระดับสูงกับองค์กรระดับต่ำดีขึ้น

8. ก่อให้เกิดการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

เดวิส และนิวสตรอม (Davis & Newstrom, 1985, p. 2) ให้คำนิยามการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่ามีประเด็นสำคัญ 3 ประการคือ 1. การเข้ามีส่วนร่วม 2. การมีส่วนช่วยและ 3. มีส่วนรับผิดชอบ (“Participation is mental and emotional involvement of persons in group situation that encourage them to contribute to group goals and share responsibility for them.”)

จากแนวคิดที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการบริหาร เป็นความสัมพันธ์หรือผูกพันกันของบุคคลในองค์กร และประชาชน ที่มีส่วนช่วยในการคิด การปฏิบัติ และการรับผิดชอบในการดำเนินงานร่วมกัน

ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538, หน้า 327) ให้ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นรูปแบบของความเกี่ยวข้องผูกพันร่วมกัน (Involvement) ของสมาชิกในการประชุมปรึกษาหารือเพื่อการตัดสินใจ และควบคุมการทำงานร่วมกัน

ประชุม รอดประเสริฐ (2547, หน้า 222) การมีส่วนร่วมนั้นมีกรอบแตกต่างกัน ซึ่งแต่เดิมนั้น มักจะมองในแง่ของการร่วมสมทบแรงงาน ร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมทำงานและร่วมบำรุงรักษามากกว่า ร่วมสมทบด้านเงินและวัสดุ

✓ ธร สุนทรายุทธ (2551, หน้า 540) การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือการเปิดโอกาสบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจตลอดจนการประเมินผลโดยทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่ และความรับผิดชอบร่วมกันอันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์กร

พุทธิ (Putti, 1987, p. 304 อ้างถึงใน เมตต์ เมตต์การุณย์จิต, 2547) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นพื้นฐานของกิจกรรมต่างๆ ที่จะส่งผลให้การบริหารจัดการมีลักษณะกว้างขวาง ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การมีส่วนร่วมขยายไปสู่การปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์กร

จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมการตัดสินใจ ร่วมมือในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ร่วมรับผิดชอบและประเมินผลเพื่อนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

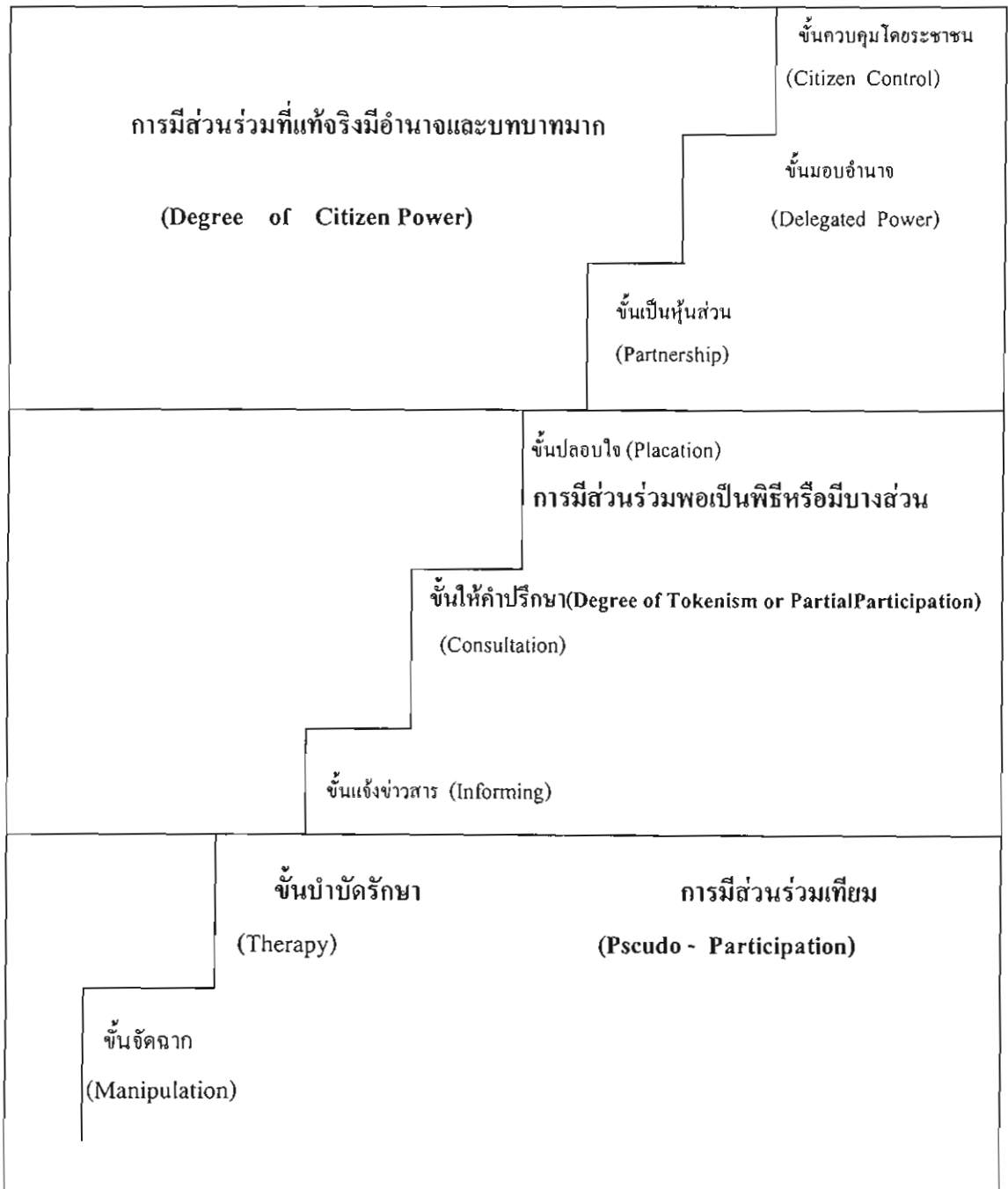
ลักษณะของการมีส่วนร่วม

การจัดการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีประสิทธิผลทางการเรียนสูงได้นั้น จะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน และชุมชนเป็นอย่างดี จึงเป็นหน้าที่ประการสำคัญที่ประชาชนควรต้องมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา เพราะการจัดการศึกษาที่ดีจะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับความต้องการ สุรัฐ ศิลปะอนันต์ (2541, หน้า 230) ได้ให้แนวคิดการบริหาร โดยมีส่วนร่วมได้ดังนี้

1. เมื่อผู้ร่วมงานใดมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงเขาจะยอมรับการเปลี่ยนแปลง แทนที่จะต่อต้านการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีความราบรื่นมากขึ้น ความไม่พอใจ การร้องทุกข์น้อยลง
2. ความผูกพันของบุคลากรกับองค์กรจะรู้สึกผูกพันมากขึ้น
3. บุคลากรจะไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น เพราะบุคลากรรู้แรงจูงใจและความต้องการของฝ่ายบริหาร
4. การบริหารผู้ใต้บังคับบัญชามีความง่ายขึ้น เพราะผู้ใต้บังคับบัญชาขอรับการเปลี่ยนแปลง และไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น
5. การตัดสินใจทางการบริหารมีคุณภาพดีขึ้น
6. การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรระดับสูงกับองค์กรระดับต่ำดีขึ้น
7. ก่อให้เกิดการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

Amstien (1969, pp. 215 - 217 อ้างถึงใน ชร สุนทรายุทธ, 2551, หน้า 542 - 544)

เห็นว่าการมีส่วนร่วมจะมีลักษณะมากน้อยเพียงใดให้พิจารณาว่าผู้นำเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการใช้อำนาจ และมีบทบาทในการควบคุมได้เท่าใด ซึ่งบ่งบอกถึงภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ว่ามีสูงหรือต่ำ Amstien ได้ใช้อำนาจการตัดสินใจเป็นเกณฑ์ในการบ่งบอกการมีส่วนร่วม โดยสรุปเป็นขั้นบันได (Participation Ladder) 8 ขั้น และจัดได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

ภาพที่ 2 ขั้นบันไดของลักษณะการมีส่วนร่วม

บันไดขั้นที่ 1 - 2 เรียกว่า ขั้นการมีส่วนร่วมเทียม หรือไม่มีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง

บันไดขั้นที่ 3 - 5 เรียกว่า ขั้นการมีส่วนร่วมเป็นพิธีหรือการมีส่วนร่วมบางส่วน หมายถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น เพราะบางส่วนผู้มีอำนาจสงวนเอาไว้ แต่ก็นับว่ายังดีกว่าขั้นที่ 1 - 2

บันไดขั้นที่ 6 - 8 เรียกว่า ขั้นการมีส่วนร่วมอันค้ำอำนาจของประชาชน ซึ่งเป็นระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจมาก เป็นการใช้อำนาจตัดสินใจของประชาชน โดยตรงหรือผ่านตัวแทนบันไดแต่ละขั้น

จากแนวคิดที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการบริหาร เป็นความสัมพันธ์หรือผูกพันของบุคคลในองค์กร และประชาชนที่มีส่วนช่วยในความคิด การปฏิบัติและความรับผิดชอบในการดำเนินงานร่วมกัน

ระดับของการมีส่วนร่วม

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน กำหนดขึ้นจากการมีหรือไม่มีปัจจัยบางสิ่งบางอย่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนแบ่งเป็น 6 ขั้น จากการไม่มีส่วนร่วมเลยจนถึงการมีส่วนร่วมในอุดมคติ พิธีการมีส่วนร่วมเป็นอย่างต่อเนื่อง ดังนี้ (ชินรัตน์ สมสืบ, 2539, หน้า 57)

1. การไม่มีส่วนร่วมอย่างสิ้นเชิง (No Participation at all)
2. การมีส่วนร่วมเพียงในนาม (Nominal Participation)
3. การมีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อย (Minimal Participation)
4. การมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม (Optimal Participation)
5. การมีส่วนร่วมมาก (Maximal Participation)
6. การมีส่วนร่วมในอุดมคติ (Ideal Participation)

เมื่อพิจารณาจากพิสัยความค่อเนื่องของการมีส่วนร่วมแล้วสามารถแบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทเป็น 9 ชนิดดังนี้ (ชินรัตน์ สมสืบ, 2539, หน้า 57)

1. บังคับร่วม (Join Else) ประชาชนเข้าร่วมในการพัฒนาชนบท เพราะการขู่เข็ญ (Threats) หรือการบังคับ (coercion) จากภายนอก กลวิธีขู่เข็ญหรือบังคับมีหลายรูปแบบและจะเกิดจากคนที่มิผลประโยชน์จากการดำเนินงานหรือจากผลของงาน แต่ไม่ใช้การมีส่วนร่วมทั้งหมด เพราะไม่ได้เต็มใจ และไม่มีอิสระในการเลือกว่าจะร่วมหรือไม่ร่วม

2. การมีส่วนร่วมโดยการผลักดัน (Push Cart Participation) ประชาชนจะถูกผลักดันจากอำนาจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Interest) และผลประโยชน์ (Benefit) จากโครงการ อำนาจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอาจจะเป็นการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน โดยได้รับรางวัลในรูปแบบการแต่งตั้ง

สูงขึ้นเพื่อความสำเร็จของโครงการ ผู้ที่ใช้อำนาจนี้ เช่น ผู้นำชุมชน นักการเมืองหัวคะแนน นักการเมือง ประชาชนก็เปรียบเหมือนรถลากที่ถูกผลักดันโดยอำนาจที่มองเห็นและมองไม่เห็น ประชาชนไม่ได้ตัดสินใจ ฉะนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นเพียงในนาม(nominal)

3. กลอุบายหรือการมีส่วนร่วมโดยมีเงื่อนไข (Trick Or participation by Gimmickry) ประชาชนถูกจ้างให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ไม่ได้แก้ปัญหของพวกเขา การเบี่ยงเบนความสนใจ ไปสู่เรื่องอื่น เป็นการสร้างความสบายใจให้แก่ประชาชนเป็นการชั่วคราวจากปัญหาที่แท้จริงของพวกเขา การใช้อุบายและเงื่อนไข ชั้นชั้นผู้นำผู้มีอิทธิพลสูงจะเสนอโครงการที่เบี่ยงเบนความสนใจของคนจน จึงเป็นการมีส่วนร่วมนี้เป็นเพียงในนาม (Nominal)

4. การพูดข้างเดียว (Monologue) โดยนัยการพูดข้างเดียวนั้น การสื่อสารจะเป็นแบบทางเดียว (One - Way) คนส่งข่าวจะป้อนข้อมูลแก่ผู้รับฝ่ายเดียว วิธีนี้ไม่ได้จัดทำกลไกสำหรับการฟังข้อมูลย้อนกลับและไม่มีเจรจาต่อรอง (Negotiation) สมมติฐานของโครงการคือ ให้ประชาชนรู้จักโครงการและเข้ามามีส่วนร่วมเอง โครงการเหล่านี้มักจะดำเนินการผ่านสื่อมวลชน (Mass Media) เช่น สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะมีน้อย

5. ถามเอง - คิดตัดสินใจเอง (Ask - I Decide) ประชาชนจะถูกถามถึงความคิดและข้อเสนอแนะต่าง ๆ แต่ไม่ได้มีการยืนยันหรือรับประกันว่าความคิดของประชาชนจะได้รับการพิจารณา ในการกำหนดการวางแผนและการดำเนินการใน โครงการ การถามความคิดความเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ทำได้โดยการประชุม การมีสภาท้องถิ่น การสำรวจ การตรวจสอบ การสอบถาม และการได้สวนสาธารณะแต่ในความจริงแล้วการมีส่วนร่วมชนิดนี้จะมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

6. การนำไปสู่ความสงบ (Peace Pipe) ความคิด ความเห็น และข้อเสนอแนะของประชาชน จะถูกร้องขอให้มีส่วนในการวางแผนและการบริหาร โครงการ ประชาชนจะมีส่วนร่วมจริง ๆ ในการวางแผน แต่การตัดสินใจในเรื่องของการสมมูลสมเหตุสมผลและความคงอยู่ของโครงการยังเป็นสิทธิของผู้กำหนดโครงการ การมีส่วนร่วมแบบนี้จึงมีในระดับต่ำกว่าระดับที่เหมาะสม

7. การจับมือกัน (Handclasp) ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงตั้งแต่การกำหนดโครงการ จนดำเนินการโครงการ การตัดสินใจจะร่วมกันระหว่างประชาชนและผู้ออกแบบโครงการ (Project Designer) ปัญหาและประเด็นต่าง ๆ จะถูกแก้ไขโดยการเจรจาต่อรอง และการแลกเปลี่ยนความคิดอย่างเสรี มีการร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรม (Concreate) ระหว่างผู้ได้รับประโยชน์และผู้ได้รับมอบโครงการ การมีส่วนร่วมแบบนี้จะสูงกว่าระดับที่เหมาะสม

8. เสียงประชาชน (Vox PoPuli) เสียงประชาชนจะได้รับการฟังและพิจารณาความคิด ความเห็น ข้อเสนอแนะ และความรู้สึกร่วมของประชาชนจะมีน้ำหนักในกระบวนการตัดสินใจ ประชาชนจะมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการตัดสินใจจากการกำหนด (Formulation) จนถึงการประเมินผล

(Evaluation) โครงการ ถ้ามีความคิดเห็น หรือปัญหาระหว่างผู้ก่อให้เกิดโครงการและผู้ได้รับประโยชน์ จากโครงการที่เกิดขึ้นก็ต้องพึงเสียงประชาชนว่ามีความประสงค์อย่างไร การมีส่วนร่วมแบบนี้จะสูงมาก

9. เสียงประชาชนคือกฎหมาย (Vox populi Est lex) การมีส่วนร่วมแบบนี้เป็นความต้องการ ของประชาชนมีความเข้มแข็งสูงสุด ประชาชนจะตัดสินใจในโครงการด้วยตัวเองตั้งแต่ชนิดของ โครงการ ทิศทางของโครงการ ทรัพยากรที่ใช้ แห้งที่มาของทรัพยากร ผู้ใช้และช่วงเวลาที่ใช้ (When) การมีส่วนร่วมแบบนี้ การมีส่วนร่วมจึงเป็นอุดมคติ

จะเห็นได้ว่าระดับการมีส่วนร่วมจะมีจากน้อยไปถึงมากที่สุด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทบาท และรูปแบบของภาวะผู้นำ ซึ่งแสดงได้ดังนี้ เมตต์ เมตต์การ์ณิจิต (2547, หน้า 22)

ผู้ใช้อำนาจมาก (เผด็จการ)	การจัดฉาก (Manipulation)	มีส่วนร่วมน้อยหรือแทบไม่มีส่วนร่วม
	การบำบัดรักษา (Therapy)	
ผู้นำก่อนข้าง เป็นประชาธิปไตย	การแจ้งข่าวสาร (Informing)	มีส่วนร่วมเล็กน้อย
	การให้คำปรึกษา (Consultation)	
	การปลอบใจ (Placation)	
ผู้นำ แบบประชาธิปไตย	การเป็นหุ้นส่วน (Partnership)	มีส่วนร่วมมาก
	การมอบอำนาจ (Delegated Power)	
ผู้นำ แบบประชาธิปไตย	การควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control)	มีส่วนร่วมมากที่สุด

ภาพที่ 3 ระดับของการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Amstien

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของครู

เบอร์คเลย์ (Berkey, 1975, p. 200) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การที่ผู้นำให้ผู้ตามเป็นจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เป็นต้นว่า การยอมให้ผู้ตามหรือผู้ได้บังคับบัญชาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดสภาพ การทำงานการกำหนดนโยบายและแม้กระทั่งการเลือกตั้งผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาด้วย

พารารี (Parry, 1972, pp. 3 - 16) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าหมายถึง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยการเข้าไปเกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมในแง่ของแนวคิดเฉย ๆ หากได้ให้ความหมายแนวคิดนี้ในลักษณะที่สามารถวัดได้ (Operationalization of Concept) โดยอาศัย 3 มิติด้วยกันคือ

1. วิธีการทางการเมืองมีส่วนร่วม ซึ่งหมายถึง ประเภทของกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผู้ร่วมมีส่วนร่วม ในการกระทำลงไป เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง การวิ่งเต้น (Lobbying) และการปฏิบัติให้เป็นไปตามโครงการ

2. ความหนักเบาของการมีส่วนร่วม ซึ่งหมายถึง การหาคำตอบต่อคำถามที่ว่าใครบ้าง เข้าไปมีส่วนร่วมและเข้าไปมีส่วนร่วมเช่นนั้นบ่อยครั้งแค่ไหน

3. คุณภาพของการมีส่วนร่วม หมายถึง การแสวงหาคำตอบต่อคำถามอย่างน้อยที่สุด 2 ประการด้วยกันกล่าวคือการเข้าไปมีส่วนร่วมเช่นนั้นทำให้บังเกิดผลอะไรบ้างและเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงหรือจอมปลอม

อารอนไชน์ (Aronstein, 1984, pp. 219 - 224) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้นผู้เข้าไปมีส่วนร่วมจะต้องมีอำนาจ และควบคุมอย่างแท้จริงในอันที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้บังเกิดผลขึ้นมา มิใช่เพียงแต่เข้าไปมีส่วนร่วมเฉย ๆ โดยมิได้อะไรในการตอบแทน ความเหนื่อยยากเช่นนั้นหรือกล่าวอย่างสั้น ๆ ได้ว่าการมีส่วนร่วมก็คือ การมีอำนาจและการควบคุมกิจกรรมนั่นเอง

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยทั่วไปจะดำเนินงานตามนโยบาย การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นภารกิจของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน ร่วมกันดำเนินงาน โดยอาศัยทรัพยากร เทคนิคกระบวนการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนทุก ๆ ด้าน เช่น ความรู้ความสามารถ บุคลิกภาพ เจตคติ คุณธรรมตลอดจนการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีที่ดีแก่ผู้เรียน เพื่อให้เป็นสมาชิกของสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารและการจัดการศึกษา ที่เน้นหน่วยปฏิบัติ โดยมีโรงเรียนเป็นฐานหรือเป็นองค์การหลักในการจัดการศึกษา พร้อมการกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังโรงเรียน ให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป ภายใต้คณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์การชุมชน ผู้แทนนักเรียน และผู้บริหาร โรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วม และตรงตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 1) ได้กล่าวว่า การบริหาร โดยโรงเรียนเป็นฐานแต่ละแห่งอาจไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะและความจำเป็นของ

แต่ละโรงเรียน แต่ทุกโรงเรียนจะตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานเดียวกัน คือ

1. การกระจายอำนาจ คือ อำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชนสำหรับประเทศไทย จะมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง และเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษา
2. การบริหารตนเอง สถานศึกษามีอิสระในการตัดสินใจด้วยตัวเองมากขึ้นภายใต้การบริหารในรูปขององค์กรบุคคล
3. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและแผนตัดสินใจ กำหนดหลักสูตรท้องถิ่น ร่วมคิด ร่วมทำ ฯลฯ
4. ภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน เป็นภาวะผู้นำที่เน้นการสนับสนุนและอำนวยความสะดวก
5. การพัฒนาทั้งระบบ ปรับทั้งเรื่อง โครงสร้างวัฒนธรรมองค์กรในการเปลี่ยนแปลง ต้องให้ระบบทั้งหมดเห็นด้วยและสนับสนุน
6. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ โรงเรียนต้องพร้อมให้มีการตรวจสอบ เพื่อให้การบริหาร และจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นนวัตกรรมทางการบริหาร ที่ให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการเรียนการสอน และที่สำคัญคือ เป็นการคืนอำนาจให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 4) กล่าวว่าการบริหารจัดการศึกษา ในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่า โรงเรียนหรือสถานศึกษาถือได้ว่าเป็นการศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับสาระใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้นำมาเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการปฏิรูปการศึกษาโดยมีหลักสำคัญดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) กระทรวงและส่วนกลางกระจายอำนาจการจัดการศึกษาออกไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด เน้นโรงเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาการศึกษา
2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) เปิดโอกาสให้บุคคลมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหารการตัดสินใจและการจัดการศึกษาเพื่อให้ร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น
3. หลักการบริหารตนเอง (Self Management) ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมาย โดยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเองและมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานหลากหลายและวิธีตามความพร้อมและสถานการณ์ในปฏิบัติตามนโยบาย
4. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน โดยมีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพ การบริหารและการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามนโยบายของชาติ ส่วนโรงเรียนเป็นฐานในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

สุวิซ พึ่ง (2544, หน้า 3) กล่าวว่าการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ การบริหารที่โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยหลักการกระจายอำนาจ โรงเรียนจะมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ด้วยวิธีการที่หลากหลายแล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของแต่ละโรงเรียนเป็นสำคัญ โดยมีผู้เกี่ยวข้อง หรือมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

ศิริชัย โยโกตา (2544, หน้า 2) กล่าวว่า โรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบมาตั้งแต่ พ.ศ. 2542 ตอนแรกไม่ได้แนวคิดแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มาใช้แต่โลกปัจจุบันได้เปลี่ยนไปคือ เป็นโลกของการพัฒนาทำให้โรงเรียนต้องเหลียวมองออกไปรอบข้างมากขึ้น โดยได้วางแผนการดำเนินงานบนหลักการ เงื่อนไขสำคัญเบื้องต้นต่อการพัฒนาไปสู่ SBM ปัจจุบันโรงเรียนมีการจัด โครงสร้างบุคคลออกเป็นแบบแนวราบ เป้าหมายปลายทาง โครงสร้างงานมุ่งไปที่ตัวนักเรียนเป็นจุดเดียว บุคลากรทั้งโรงเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญ ๆ ที่มีผลต่อตนเอง ผู้ปกครองเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ด้วยการจัดตั้งเป็นนโยบายเรื่องการฝึกอบรมให้ความรู้เรานั้นการฝึกอบรม อย่างเป็นระบบให้เกิด “สังคมแห่งการเรียนรู้” “ขึ้นในองค์กรและได้เริ่มขยายไปให้ครอบคลุมถึงผู้ปกครองแล้ว โดยใช้การเรียนรู้ไปพร้อมกับการทำงาน

ลินแฮม (Linhum, 1987, p. 17) กล่าวว่าในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องรู้จักหน้าที่ของความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน - โรงเรียน - ชุมชน โดยจะต้องให้ผู้ปกครองและประชาชนมาเกี่ยวข้องในกิจกรรมของโรงเรียนการมีส่วนร่วมทำให้ผู้ปกครองมีความพอใจในโรงเรียน มีความเชื่อถือศรัทธาโรงเรียน

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542, หน้า 4) กล่าวว่า การศึกษาเป็นเรื่องของทุกคนเป็นไปเพื่อคนทั้งมวล ต้องสอดคล้องกับกลุ่มต่าง ๆ ตามบริบทของวิถีชีวิตในแต่ละบุคคลและท้องถิ่น ด้วยหลักการดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการดังนี้

1. บุคลากรมีส่วนร่วมวางแผน เริ่มต้นที่การวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนก่อนแล้วจึงกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ เป้าหมาย มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน วางแผนยุทธศาสตร์ ธรรมนูญโรงเรียนแผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี แผนปฏิบัติการประจำปี แล้วจึงดำเนินการวางแผนประเมินตนเอง รายงานการประเมินตนเอง

2. การศึกษาเพื่อชุมชน โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่อยู่ในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยเฉพาะบทบาทของผู้ปกครองซึ่งอาจจะอยู่ในสถานะของผู้ทรงคุณวุฒิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือเจ้าของสถานประกอบการชุมชน

3. ทุกคนทำทุกวัน พัฒนาทุกวัน เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นวิถีชีวิต

4. การกระจายอำนาจ เน้นกระจายอำนาจในหมวดให้ฝ่ายต่าง ๆ ให้มีอิสระ

ในการบริหารตนเอง เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม

5. หลักประชาธิปไตย บริหารจัดการด้วยบรรยากาศประชาธิปไตยในหมวดวิชาต่าง ๆ

วสันต์ ทรงธรรมสกุล (2544, หน้า 5) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ

1. การที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีภาวะของความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์ และพร้อมที่จะเผชิญกำลังบุคลากรในสังคมที่เกี่ยวข้องเข้าเป็นพลังหนึ่งเดียวในการขับเคลื่อนการทำงาน

2. การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้หลักการบริหารคุณภาพให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกขั้นตอน เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการสร้างวิสัยทัศน์ของโรงเรียนร่วมกัน ทุกคนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนทุกระบบงานย่อยเคลื่อนสู่เป้าหมายเดียวกัน และทุกกิจกรรมนำไปสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนด จัดทำแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาโรงเรียนทุกด้าน

3. การกระจายอำนาจและบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านทรัพยากรและเวลาระบบบริหารเน้นการปรึกษาหารือ การตัดสินใจร่วมกันและการสื่อสารแบบสองทาง มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก และเสริมสร้างกำลังใจซึ่งกันและกัน เน้นการประเมินตนเองของบุคลากร และสร้างโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยพัฒนาบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และพัฒนา ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

4. การสร้างทีมงาน การทำงานเป็นทีมของโรงเรียนเป็นจุดแข็ง ที่ทำให้ภาพของการพัฒนาทางด้านปฏิรูปการเรียนรู้ของ โรงเรียนประสบความสำเร็จ

5. ที่สำคัญเพื่อให้การดำเนินงานแต่ละเรื่องขับเคลื่อนไปได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ได้มีการจัดตั้งรูปของคณะกรรมการ แบ่งออกเป็น 4 ชุดใหญ่ ได้แก่

5.1 คณะกรรมการสถานศึกษา

5.2 คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา

5.3 คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้

5.4 คณะกรรมการจัดทำระบบสารสนเทศ

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะประสบความสำเร็จด้วยดีขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้ (Myers & Stonehill, 1993)

1. ต้องมีการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่การบริหารจากหน่วยงานบริหารส่วนกลางไปยังผู้บริหารสถานศึกษาอย่างแท้จริง โดยผู้บริหารสถานศึกษาก็ต้องใช้อำนาจหน้าที่ร่วมกับครู ผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชน

2. มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ (Authority) ซึ่งไม่ใช่เป็นการปิดกั้นความรับผิดชอบ การมอบอำนาจหน้าที่ที่จะมากขึ้นอยู่กับภาระงาน บทบาท และความรับผิดชอบของผู้รับมอบอำนาจด้วย
3. บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาต้องรู้จักจุดประสงค์การปฏิบัติงาน บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งของตนและของผู้อื่น
4. บุคลากรในสถานศึกษาและในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะต้องได้รับการฝึกอบรม เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและการสื่อสาร
5. มีการพัฒนาวิชาชีพและฝึกอบรมให้แก่ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการจัดการ แก้ปัญหาหลักสูตรและการสอน และได้รับการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการฝึกอบรมและ มีเวลาสำหรับการประชุมอย่างสม่ำเสมอ
6. ได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรในสถานศึกษา
7. จะต้องจัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารอย่างเสรี บุคลากรสามารถติดต่อสื่อสาร ทั้งในสายงาน ข้ามสายงานหรือข้ามองค์กรได้

โดยสรุปได้ว่า การบริหารโดยโรงเรียนเป็นฐาน (SBM: School Based Management) เป็นการนำรูปแบบหรือกระบวนการบริหารที่เหมาะสมกับสถานศึกษาของตนเอง โดยต้องได้รับความร่วมมือ ร่วมใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนโดยตรง ทั้งครู ผู้บริหาร ชุมชน องค์กร เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะเข้ามาร่วมกันปฏิบัติงาน ปรับปรุงดูแล พัฒนางาน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง นำไปสู่รูปแบบที่เหมาะสมกับโรงเรียน ครูจึงมีบทบาทต่อการมีส่วนร่วม การบริหารโรงเรียนโดยรวม

การมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจบริหารงานโรงเรียน

การบริหารการศึกษาในระบอบประชาธิปไตย การให้สมาชิกทุกคนองค์กรหรือหน่วยงานเดียว ได้กระทำกิจกรรมเดียวได้กระทำกิจกรรมร่วมกันบรรลุเป้าหมายที่ทุกคนคาดหวังและประสบผลสำเร็จ บุคลากรทุกระดับในหน่วยงานร่วมมือกันรับผิดชอบร่วมกันมีความผูกพันในฐานะเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรต้องการปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมายและทิศทางลักษณะการบริหารงานในหน่วยงานนี้ เรียกว่าการมีส่วนร่วม (Participative Administration) ซึ่งในการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 4 งานนั้น ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยมุ่งประเด็นที่ว่าให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ร่วมสร้างแสดงความเป็นเจ้าของ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว, 2545) ในแต่ละงาน ผู้บริหารจึงควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การบริหารวิชาการซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของโรงเรียน ผู้บริหารควรบริหารกิจกรรมทุกอย่างในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด (ภิญโญ สาธร, 2526, หน้า 252) ซึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาโดยตรง ได้แก่ ครูผู้สอนต้องมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้จะเป็นจริงได้เมื่อครูมีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเอื้อต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งในด้านความสนใจความสามารถของผู้เรียนจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพที่เป็นจริงและนำไปใช้ในชีวิตรจริงได้จัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทำให้ผู้เรียนสนใจศึกษาและมีบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นกันเองให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและมีความสุขจากการเรียนรู้และได้รับประโยชน์สูงสุด (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว, 2545, หน้า 11) จึงต้องให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนเริ่มตั้งแต่วางแผนการใช้หลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผลและการนิเทศติดตาม

2. การบริหารงบประมาณเป็นงานซึ่งสนับสนุนงานอื่นให้ดำเนินไปด้วยความราบรื่น (ภิญโญ สาธร, 2519, หน้า 340) และต้องดำเนินงานประสานสัมพันธ์งานทุกงานในโรงเรียน หวน พิณพัทธ์ (2528, หน้า 63) กล่าวว่า การบริการให้หน่วยงานในโรงเรียนดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากที่สุดต้องอาศัยความร่วมมือของฝ่ายธุรการ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนของงบประมาณใช้งบประมาณและการประเมินผลโดยคำนึงถึงความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

3. งานบุคลากรสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว (2545, หน้า 11) ได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมการบริหารงานด้านนี้ โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า โดยปกติแล้วครูทุกคนจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Accomplished Motive) ที่จะทำงานในความรับผิดชอบให้ประสบความสำเร็จมีแรงจูงใจด้านใจรัก (Affiliation Motive) ที่จะทำงานในกลุ่มเพื่อนด้วยความเข้าใจกันและมีแรงจูงใจสร้างอำนาจ (Lover Motive) ที่จะให้คำแนะนำชี้แนะทีมงานด้วยความเต็มใจ สำหรับปัจจัยด้านตัวครูที่จะเอื้อต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดนั้นครูต้องมิสละในการตัดสินใจกำหนดทางเลือกต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเองไม่ใช่ทำตามคำสั่งของผู้บริหาร ครูต้องสามารถจัดการเกี่ยวกับสูตรที่ปรับเปลี่ยน การประเมินผลและการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ที่สำคัญที่สุดคือปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนควรเป็นแบบกัลยาณมิตรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถักทอความคิดพิชิตปัญหาร่วมกัน (สมุน อมรวิวัฒน์, 2543 อ้างถึงใน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว, 2545) ดังนั้นผู้บริหารจึงควรเป็นโอกาสให้ครูได้พัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

4. การบริหารทั่วไปมีภารกิจรับผิดชอบครอบคลุมงานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น เช่น

4.1 งานส่งเสริมกิจการนักเรียนเป็นงานที่มุ่งส่งเสริมการเรียนชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดีมีความปกติสุขตลอดไปจนถึงการมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพ

ความสามารถความสนใจและความถนัดเฉพาะของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้าเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม เชาว์ มณีวงษ์ (ม.ป.ป., หน้า 13) ให้ความหมายไว้ว่าการบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง การบริหารงานที่เกี่ยวกับการเรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติในชั้นเรียน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2550, หน้า 8) ได้กล่าวถึงการบริหารกิจการนักเรียนว่าเป็นกิจกรรมและการบริหารต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเจริญเติบโตทุก ๆ ด้านและเป็นคนที่สมบูรณ์สามารถ อยู่ร่วมเป็นสมาชิกของสังคมได้อย่างปกติสุข ดังนั้นผู้บริหารจึงควรเปิดโอกาสให้ครู ดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายโดยให้คณะครูร่วมคิดร่วมทำร่วมสร้าง และหาแนวทางดำเนินการเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ

4.2 การดูสถานที่สิ่งแวดล้อมเป็นภารกิจงานในการบริหาร โรงเรียนที่สนับสนุนส่งเสริมให้การบริหารงานอื่นในโรงเรียนรวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนของครู นักเรียนและบุคคลอื่น ๆ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนดำเนินไปด้วยความสะดวกราบรื่นไม่มีอุปสรรคปัญหาในการปฏิบัติงาน จนบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน ผู้บริหารควรวางแผนการดำเนินงานให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานอาคารสถานที่โดยเริ่มจากการวางแผนการใช้บำรุงรักษา การให้บริการแก่ชุมชน เป็นต้น

5. งานการสัมพันธ์โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนจะต้องติดต่อประสานงานกับชุมชนเพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาช่วยจัดการศึกษา ซึ่งผู้บริหารคนเดียวไม่สามารถทำได้ต้องอาศัยครูทุกคนลงไปสร้างความสัมพันธ์ในรูปแบบที่ถนัด สิ่งที่เป็นประโยชน์คือ โรงเรียนจะสะท้อนผ่านคณะครูเข้าสู่ผู้บริหารจึงให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนเพื่อความรู้สึกเป็นเจ้าของอีกทั้งงานด้านนี้การดำเนินการเป็นไปอย่างอิสระ ไม่มีกฎเกณฑ์ข้อบังคับของทางราชการมาเป็นตัวกำหนดมากนัก

สรุปได้ว่าการที่จะพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยคำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วม โดยทุกคนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ เกิดความคิดเห็นที่แตกต่าง ทำให้เกิดการรับรู้ข้อมูลรอบคลุม สามารถตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล ยุติธรรม ด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของครูสังกัด โรงเรียนในอำเภอโคกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องได้แก่ ขนาดโรงเรียนและวิทยฐานะครู โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตำแหน่งของครู

ปัจจัยด้านลักษณะประชากร เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มองเห็นความแตกต่างของบุคคล ซึ่ง เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2536, หน้า 74) ได้ชี้ให้เห็นว่า ลักษณะด้านประชากรเป็นลักษณะต่าง ๆ ที่บุคคลคิดตัวมา ตั้งแต่เกิดและที่ได้รับการเพิ่มเติมภายหลัง เช่น วุฒิการศึกษา ภูมิฐานะเดิม การศึกษาอบรม เงินเดือน หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, p. 222) พบว่า เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว การศึกษา ระดับรายได้ ระดับชนชั้นทางสังคม ระยะเวลา อยู่อาศัยและสถานภาพการถือครองที่ดิน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวในการศึกษาลักษณะประชากรของครู โดยมีส่วนประกอบของปัจจัยย่อย คือ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ตามที่มาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 บัญญัติว่า การให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะใด และการเลื่อนเป็นวิทยฐานะใด ต้องเป็นไปตามมาตรฐานวิทยฐานะ ตามมาตรา 42 ซึ่งผ่านการประเมินทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความประพฤติด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ประสบการณ์การเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด ครูที่ประเมินผ่านจะได้เงินวิทยฐานะตามระดับ คือ ชำนาญการ ชำนาญการพิเศษ เชี่ยวชาญ เชี่ยวชาญพิเศษ โดยตำแหน่งของครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดไว้ในมาตรา 39 ดังนี้

1. ครูผู้ช่วย เป็นตำแหน่งที่บรรจุแต่งตั้งในระดับแรก ต้องปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา และมีหน้าที่ในการเตรียมความพร้อมอย่างเข้ม ก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครู มีอัตราเงินเดือน ขั้นต่ำชั่วคราว 7,940 บาท ขั้นต่ำ 8,700 บาท ขั้นสูง 16,840 บาท
 2. ครูคศ.1 เป็นตำแหน่งครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครูผู้ช่วยเป็นเวลา 2 ปี โดยผ่านการประเมินการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. มีอัตราเงินเดือน ขั้นต่ำชั่วคราว 8,130 บาท ขั้นต่ำ 11,930 บาท ขั้นสูง 29,700 บาท
 3. ครูคศ.2 เป็นวิทยฐานะครูชำนาญการ แต่งตั้งจากครู คศ.1 ที่ผ่านการประเมินมีวิทยฐานะ มีอัตราเงินเดือน ขั้นต่ำชั่วคราว 12,530 บาท ขั้นต่ำ 15,410 บาท ขั้นสูง 36,020 บาท
 4. ครูคศ.3 เป็นวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ แต่งตั้งจากครูคศ.2 ที่มีผลงานวิชาการผ่านเกณฑ์ มีอัตราเงินเดือน ขั้นต่ำชั่วคราว 12,530 บาท ขั้นต่ำ 18,910 บาท ขั้นสูง 50,550 บาท
- สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร เหลืองช่วงโชค (2539) ได้ศึกษาเรื่องความรับรู้ระหว่างวัฒนธรรมองค์กร พบว่า อายุการทำงานในองค์กรผู้มีอายุการทำงานนานจะทำให้พนักงานรู้สึกผูกพันต่อองค์กรมากขึ้น เพราะบุคคลมักจะมีหน้าที่การงานที่สูงขึ้น และมีแนวโน้มที่จะยอมรับเป้าหมายคุณค่าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ความรู้สึกผูกพันจึงเพิ่มมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ โคเฮน และ

อ็พซอพ (Cohen & Upoff, 1980, p. 222) พบว่าระดับรายได้ ระดับระยะเวลา มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

สรุปได้ว่าการที่มีประสบการณ์หรือระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งและการที่มีรายได้ไม่เท่ากัน การมีส่วนร่วมต่างกัน จึงประมวลได้ว่าการที่ครูมีประสบการณ์มากและมีรายได้จากการมีวิทยฐานะ กับครูที่มีประสบการณ์น้อยและไม่มีการยังไม่มีวิทยฐานะ ประสบการณ์และรายได้ต่างกัน การมีส่วนร่วมต่างกันด้วย

ขนาดโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลและประสิทธิผลของโรงเรียนและมีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของประสิทธิผลของโรงเรียน งานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพสูง โดยเฉลี่ยเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ (ฮาร์จัน จันทวานิช, 2527, หน้า 16) เกียรติ อัมพรายน (2552, หน้า 156) พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีสภาพไม่เหมาะสมในด้านการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมด้านบุคลากรและงบประมาณมากกว่า นอกจากนี้ผลการวิจัยของศิริกุล ทองทา (2540) และนงเยาว์ อุทุมพร (2540) พบว่าขนาดโรงเรียนที่ต่างกันมีส่วนทำให้ความต้องการได้รับการนิเทศการสอนแตกต่างกัน ขนาดโรงเรียนจึงเป็นตัวแปรสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาโรงเรียนจึงนำมาศึกษาในครั้งนี้

สรุปได้ว่าขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน สภาพความพร้อมในการบริหารงานทั้ง 4 งาน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานบริหารทั่วไปมีสภาพความพร้อมต่างกันด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

อมร สวาลัง (2545) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของครูตรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล พบว่า การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารตนเอง ด้านการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และด้านการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการกระจายอำนาจ และด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุดส่วนการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ประธาน ทวีผล (2546) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดตราด พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย จำแนกตามเพศ โดยรวม

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านงานปกครอง ด้านงานธุรการ และด้านงานบริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านงานวิชาการแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วรรณุภา วิโนทพรรษ์ (2546) ได้ศึกษาการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การบริหารจัดการโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานโดยภาพรวม และรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง และผลการเปรียบเทียบการรับรู้ เกี่ยวกับการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานระหว่างครูกับคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

วัชร สกล ณ มรรคา (2541) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียน ประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ในเรื่องผลการศึกษา สภาพปัจจุบัน การบริหารแบบมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ และภารกิจของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดใหญ่ ในการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการ ผลการศึกษา พบว่า การวางแผนการดำเนินงานตามแผนและการประเมินผลอยู่ระดับมาก ยกเว้น การปฏิบัติในรายข้อ ค่อไปนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการเสนอกรรมการ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ นโยบาย และแผนแม่บท แผนพัฒนาโรงเรียนต่อคณะกรรมการ โรงเรียน ปัญหาการมีส่วนร่วม ในการวางแผน การดำเนินการตามแผนและการประเมินผลอยู่ในการวางแผน การดำเนินการ ตามแผน และการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

ประยุทธ์ ตรีชัย (2544, หน้า 90 - 93) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของครู ในการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู โรงเรียนประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วม ของครูในการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่เป็นเพศหญิงกับเพศชายมีส่วนร่วมใน การบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ครูที่มีอายุ 46 ปี ลงมา กับครูที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 23 ปีลงมา กับครูที่มีประสบการณ์ การปฏิบัติงาน 23 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน และครูที่มี วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับ

ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่า มีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน

มูห์หมัด เบ็ญนุ้ย (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ของผู้บริหารและครู 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ของผู้บริหารและครู ตามตัวแปรคุณวุฒิวิชาชีพและกลุ่มวิชาที่สอน และประมวลข้อเสนอแนะต่าง ๆ ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้บริหารและครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา มีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ระดับปานกลาง 2) ผู้บริหารและครูที่มีวุฒิทางวิชาชีพครู และไม่มีวุฒิทางวิชาชีพครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 3) ผู้บริหารและครูที่สอนกลุ่มวิชาสามัญและสอนกลุ่มวิชาศาสนา มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน 4) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครู โรงเรียนเอกชนสรุปเป็นรายด้าน ดังนี้ งานวิชาการผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดเป้าหมาย วางแผนการบริหารงานวิชาการ การเข้าร่วมกิจกรรมงานวิชาการ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการและเป็นแหล่งการเรียนรู้ ตลอดจนถึงการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย งานบุคลากร ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการการประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดบุคลากร กำหนดระเบียบของบุคลากร รับฟังความคิดเห็นพัฒนาบุคลากร และเสริมกำลังใจอย่างต่อเนื่อง งานธุรการและการเงิน ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน จัดระบบติดตามการใช้งบประมาณ เผยแพร่ข่าวสารจัดทำ ข้อมูลสารสนเทศ จัดทำเอกสารคู่มือปฏิบัติงาน การจัดระบบเงินเดือน หาบุคลากรด้านการเงิน โดยเฉพาะ งานกิจกรรมนักเรียน ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกิจกรรมต่าง ๆ จัดกิจกรรมหลากหลายอย่างต่อเนื่องพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านกิจกรรม ส่งเสริมงานสถานักเรียน โดยคำนึงถึงระเบียบวินัยและหลักจริยธรรมทางศาสนา งานอาคารสถานที่ ควรให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน วางผังรูปแบบอาคาร การใช้อาคารและประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์ชุมชน ควรเปิดโอกาสให้ครูและชุมชนร่วมกิจกรรมและจัด โรงเรียนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน

แสวง จันทร์ชูย (2542) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนทั้ง 6 งาน

ของอาจารย์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียน จากภารกิจทั้ง 6 งานตามขนาดของโรงเรียน 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของอาจารย์ในการบริหาร โรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า 1) อาจารย์มีส่วนร่วมในการบริหารงาน โรงเรียนอยู่ในระดับมาก ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมการบริหารงานโรงเรียนทั้งจากผู้บริหาร อาจารย์และวิธีการบริหารอยู่ในระดับน้อย 2) อาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 ขนาด มีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายกลุ่ม พบว่าอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางแตกต่างกับอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดเล็ก นอกนั้นไม่แตกต่างกัน 3) อาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษาให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ดังนี้ ได้ให้ความสำคัญกับการร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติร่วมตัดสินใจและร่วมประเมินผล วิธีการบริหารได้ให้ความสำคัญการมอบหมายงานตามความถนัดและความเหมาะสม คุณลักษณะของผู้บริหารที่สำคัญ คือ มีใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

งานวิจัยต่างประเทศ

กอยน์ (Goins, 1992, p. 1746 - A อ้างถึงใน เมตต์ เมตต์การ์ณัจิต, 2547) ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของครูและครูใหญ่ในการบริหาร โรงเรียน ตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การมีส่วนร่วมของครูและครูใหญ่จะอยู่ในลักษณะการเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีส่วนร่วมทั้งในการเตรียมการวางแผนของ โรงเรียน การฝึกอบรม การนำไปปฏิบัติและการธำรงรักษาไว้ให้มั่นคง

ปราค (Prake, 1986, p. 1802 - A) ศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วมโดยใช้แบบการตัดสินใจตามแนวคิดของ วรูม และยัตตัน (Vroom & Yetton, 1973, p. 56) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารในวิทยาลัย จำนวน 108 คน ปรากฏว่าผู้บริหารร้อยละ 74 เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการ และผลการวิจัยพบว่า

1. การตัดสินใจสั่งการของผู้บริหาร โรงเรียนไม่ยึดแบบหนึ่งแบบใดตายตัวแต่จะปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์
2. การเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารจะไม่คำนึงถึง อายุ ประสบการณ์ เพศ สาขาวิชา หรือการอยู่ร่วมสถาบันเดียวกัน
3. ผู้บริหารเพศหญิงและเพศชายใช้แบบการตัดสินใจไม่แตกต่างกัน

บรัคคีย์ (Braddy, 1991, p. 27 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความเป็นผู้นำของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครู โดยศึกษาจากความคิดเห็นของครู ซึ่งอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในรัฐคาลิฟอร์เนียตอนเหนือ ผลการวิจัยพบว่าครูทั้งโรงเรียนประถมศึกษาและมัศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องการเรียน

การสอน นอกจากนั้นยังพบว่าลักษณะของผู้นำจะส่งผลตามความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ถ้าผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อย ครูจะยิ่งต้องมีความต้องการเข้าร่วมการตัดสินใจมากขึ้น

ฟอว์เลอร์ (Fowler, 1986, p. 3204 - A) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับขวัญกำลังใจในการทำงานของครู อาจารย์โรงเรียนประถมศึกษาในรัฐ Southeastern จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู อาจารย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับขวัญกำลังใจในการทำงานและพบว่าครู อาจารย์ใน โรงเรียนที่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับครู อาจารย์ใน โรงเรียนที่ไม่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีขวัญกำลังใจในการทำงานแตกต่างกัน

โฮกแลนด์ (Hoagland, 1986, p. 3550 - A) ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารโรงเรียน โดยมุ่งกลุ่มเปรียบเทียบทัศนคติของครู อาจารย์และผู้บริหารโรงเรียนในเรื่อง การมีส่วนร่วมตัดสินใจ ความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและความพึงพอใจในบทบาท โดยศึกษาจากครู อาจารย์ และผู้บริหาร โรงเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐอิลลินอยส์ ผลการวิจัยพบว่า ครู อาจารย์ และผู้บริหาร โรงเรียนที่มีอายุ ประสบการณ์การทำงานและขนาด โรงเรียนแตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการแตกต่างกัน

จากการศึกษาและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่าผู้บริหารส่วนใหญ่จะสั่งการด้วยตนเอง โดยอาศัยข้อมูลจากผู้ร่วมงานเป็นส่วนประกอบ แต่ก็ไม่สามารถที่จะทำการตัดสินใจสั่งการให้มีประสิทธิภาพได้ทุกสถานการณ์ การปรึกษาหารือเพื่อตัดสินใจจะทำให้งานนั้นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเพื่อการศึกษาการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัด โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับดรินทร์ อำเภอโคกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ตามระดับการมีส่วนร่วมของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้า ตามลำดับดังนี้

1. ประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับดรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 127 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sample) ตามขนาดของโรงเรียนและตำแหน่งของครู โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม มีขั้นตอนดังนี้

- 2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แนวทางการกำหนดของขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากกลุ่มประชากรตามตารางการสุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) กำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม โดยได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 109 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนในอำเภอโคกสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ครูผู้ช่วย/ คศ.1	ครูคศ.2/ คศ.3	รวม	ครูผู้ช่วย/ คศ.1	ครูคศ.2/ คศ.3	รวม
	ขนาดเล็ก	3	17	20	3	17
ขนาดกลาง	36	71	107	36	53	89
รวม	39	88	127	39	70	109

2.2 การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่ม 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนในเขตอำเภอโคกสูงโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา ตามสัดส่วนของจำนวนประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 4 โรงเรียน ขนาดกลาง จำนวน 10 โรงเรียน รวมทั้งหมด 14 โรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มกลุ่มตัวอย่างบุคลากรโรงเรียนในเขตอำเภอโคกสูง โดยทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดตัวเลขเรียงลำดับให้ครูผู้ช่วย/ คศ.1 และครูคศ.2/ คศ.3 จากนั้นก็สั่งให้คอมพิวเตอร์สุ่มตัวอย่างออกมา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ในเขตอำเภอโคกสูง แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของครู ตำแหน่งของครูและขนาดของสถานศึกษา ลักษณะแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนในอำเภอโคกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำนวน 52 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ในภาระกิจงานของสถานศึกษา 4 งาน ได้แก่

1. การบริหารวิชาการ
2. การบริหารงบประมาณ
3. การบริหารงานบุคคล
4. การบริหารทั่วไป

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม มีขั้นตอนและวิธีการสร้างเป็นไปตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ร่างแบบสอบถามตามสาระการศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียน ตามภารกิจงานของสถานศึกษา 4 งาน

2. นำร่างแบบสอบถามเสนอต่อประธานกรรมการและกรรมการควบคุมเพื่อให้คำแนะนำและเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วยบุคคลผู้มีรายชื่อและตำแหน่งดังต่อไปนี้

2.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิชัย
สมพงษ์ธรรม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศูนย์นวัตกรรม
การบริหารและผู้นำทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณี
อนันต์นารี	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศูนย์นวัตกรรม
การบริหารและผู้นำทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2.3 ดร.สาธิต รื่นเรืองใจ	รองผู้อำนวยการโรงเรียนชั้นนำเหนือ
วิทยาคม จังหวัดสระแก้ว สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 4

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ประธานกรรมการและกรรมการไปทดลองใช้กับประชากรที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ด้วยการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ซึ่งได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .25 หรือ .83

4. นำแบบสอบถามที่มีอำนาจจำแนกรายข้อมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของคอนบราค (Cronbach, 1990, pp. 202 - 204) ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามรายข้อทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ .95

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการและขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2
2. รับหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 เพื่อขอเก็บข้อมูลจากครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
3. นำส่งแบบสอบถามให้กับครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 109 ฉบับ และจัดเก็บด้วยตนเองได้แบบสอบถามกลับคืน 109 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
4. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามมาประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/ PC (Statistical Package for Social Science/ Personal Computer) แล้วนำมาแยกวิเคราะห์หาค่าดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารโรงเรียนมาให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท์ (Best & Kahn, 1993, p. 247) กำหนดน้ำหนักคะแนนดังนี้
 - 5 หมายถึง ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมากที่สุด
 - 4 หมายถึง ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมาก
 - 3 หมายถึง ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนปานกลาง
 - 2 หมายถึง ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนน้อย
 - 1 หมายถึง ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับการวัดระดับการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนเป็นตัวชี้วัด โดยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2535, หน้า 23 - 24) นำเสนอข้อมูลการวัดระดับการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน ดังนี้

- 4.51 - 5.00 หมายความว่า มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมากที่สุด
- 3.51 - 4.50 หมายความว่า มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมาก

2.51 - 3.50 หมายความว่า มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายความว่า มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนน้อย

1.00 - 1.50 หมายความว่า มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้วยสถิติคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การทดสอบสมมติฐานที่ว่า “การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งของครู “แตกต่างกัน” ใช้สถิติทดสอบที (*t - test*)

4. การทดสอบสมมติฐานที่ว่า “การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน “แตกต่างกัน” ใช้สถิติทดสอบที (*t - test*)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มจากการกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และลำดับขั้นตอนการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบที
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็น

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เรียงลำดับการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งของครูและขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่การมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 2 อยู่ในระดับใด

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งของครูและขนาดของโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายและสมมติฐานของการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งของครูและขนาดโรงเรียน

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลได้สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง				
	จำนวน	ครูผู้ช่วย	คศ.1	ครูคศ.2	คศ.3
ขนาดเล็ก	20	3	15.00	17	85.00
ขนาดกลาง	89	36	40.45	53	59.55
รวม	109	39	35.78	70	64.22

จากตาราง 2 เมื่อจำแนกตามสถานภาพของครูพบว่า ส่วนใหญ่เป็นครูคศ.2/ คศ.3 จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 64.22 รองลงมาเป็นครูผู้ช่วย/ คศ.1 จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 35.78 โดยจำแนกตามโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า จากครูจำนวน 20 คน เป็นครูครูผู้ช่วย/ คศ.1 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15 เป็นครูคศ.2/ คศ.3 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 85 ส่วนโรงเรียนขนาดกลาง พบว่าจากครูจำนวน 89 คน เป็นครูครูผู้ช่วย/คศ.1จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 40.45 เป็นครูคศ.2/ คศ.3 จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 59.55

ตอนที่ 2 คะแนนเฉลี่ยความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่การมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 อยู่ในระดับใด

การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ใช้การหาค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับที่ ดังตารางที่ 3 - 9

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่การมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัด โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	การมีส่วนร่วมการบริหารงาน ของครูในโรงเรียน	$n = 109$		ระดับ	อันดับที่
		\bar{X}	SD		
1	การบริหารวิชาการ	3.71	.59	มาก	1
2	การบริหารงบประมาณ	3.39	.89	ปานกลาง	3
3	การบริหารบุคคล	3.09	.99	ปานกลาง	4
4	การบริหารทั่วไป	3.64	.70	มาก	2
	รวม	3.46	.56	ปานกลาง	

จากตารางที่ 3 แสดงว่าการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย ทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารบุคคล

ตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่การมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัด โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการบริหารวิชาการ	n = 109		ระดับ	อันดับที่
		\bar{X}	SD		
1	การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.84	.82	มาก	10
2	การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน	3.91	.81	มาก	4
3	การกำหนดควัตยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายในการจัดการศึกษา	3.87	.92	มาก	6
4	การวางระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน	3.69	.87	มาก	13
5	การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และความสามารถจัดทำหลักสูตรโรงเรียนได้	3.83	.83	มาก	11
6	การจัดทำสาระหลักสูตรตามความต้องการของนักเรียน ชุมชน และท้องถิ่น	3.89	.76	มาก	5
7	การพิจารณาการแต่งตั้งครูวิชาการของโรงเรียน	3.33	1.10	ปานกลาง	19
8	การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรร่วมกับหน่วยงานภายนอกอย่างเป็นระบบ	3.44	.96	ปานกลาง	18
9	การพิจารณาการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.54	.83	มาก	16
10	การใช้สื่อเทคโนโลยีและเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน	3.91	.75	มาก	3
11	การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมแนะแนว ลูกเสือ ชุมนุมต่าง ๆ	3.93	.94	มาก	1
12	การจัดห้องสมุดแหล่งเรียนรู้และบรรยากาศที่เอื้อต่อ	3.85	.90	มาก	8
13	การเรียนรู้การจัดทำจัดหาใช้และพัฒนาเอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนของครู	3.91	.73	มาก	2
14	การจัดทำจัดหาใช้และพัฒนาเอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนของครู	3.60	.88	มาก	14
15	การทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ	3.54	.79	มาก	15
16	การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	3.84	.77	มาก	9

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารวิชาการ	<i>n</i> = 109		ระดับ	อันดับที่
		\bar{X}	<i>SD</i>		
17	การนิเทศและประเมินผลการเรียนรู้การสอนของครู	3.54	.90	มาก	17
18	การวัดผลและประเมินผลคุณภาพทางการศึกษา ตามระบบประกันคุณภาพภายใน	3.85	.75	มาก	7
19	การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีเทียบโอนผลการเรียนรู้ ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ	3.22	1.01	ปานกลาง	20
20	การจัดทำรายงานคุณภาพประจำปี	3.70	.90	มาก	12
รวม		3.71	.59	มาก	

จากตารางที่ 4 แสดงว่าการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย
ทัพพคินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้านการบริหารวิชาการ
โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และปานกลาง
เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยสามอันดับแรก ได้แก่ การกำหนดกิจการพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมแนะแนว
ลูกเสือ ชุมนุมต่าง ๆ การจัดทำ จัดหาใช้และพัฒนาเอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนของครู
และการใช้สื่อเทคโนโลยีและเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนและอันดับ
สุดท้ายคือ การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีเทียบโอนผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 5 คะแนนเฉลี่ย ความส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่การมีส่วนร่วมการบริหารงาน
ของครูสังกัด โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการบริหารงบประมาณ	<i>n</i> = 109		ระดับ	อันดับที่
		\bar{X}	<i>SD</i>		
1	การจัดทำแผนงบประมาณและจัดตั้งงบประมาณประจำปี	3.60	1.02	มาก	1
2	การกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติการบริหารงบประมาณ	3.38	1.03	ปานกลาง	10
3	การทำแผนกำกับและติดตาม การใช้งบประมาณ	3.40	0.98	ปานกลาง	6
4	การคัดเลือกบุคลากรปฏิบัติงานการเงินและพัสดุ	3.18	1.17	ปานกลาง	14
5	การจัดทำบัญชีการเงินของโรงเรียน	3.36	1.22	ปานกลาง	12
6	การตรวจสอบและรายงานผล การใช้จ่ายงบประมาณภายในโรงเรียนตามระยะเวลาที่กำหนด	3.37	1.15	ปานกลาง	11
7	การจัดหาดูแลและเก็บรักษาเงินงบประมาณและนอกงบประมาณอย่างถูกต้องตามระเบียบ	3.39	1.15	ปานกลาง	9
8	การจัดซื้อและจัดจ้างตามแผนใช้จ่ายงบประมาณ	3.48	1.13	ปานกลาง	2
9	การเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างควบคุมก่อสร้างกรรมการตรวจการจ้างหรือตรวจรับพัสดุ	3.48	1.15	ปานกลาง	3
10	การจัดทำทะเบียนวัสดุครุภัณฑ์รวมถึงทะเบียนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	3.44	1.13	ปานกลาง	4
11	การระดมทรัพยากรจากองค์กรหน่วยงานและชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.41	.94	ปานกลาง	5
12	การควบคุมดูแลบำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ	3.39	1.00	ปานกลาง	8
13	การจัดบริการสวัสดิการและกองทุนการศึกษาในโรงเรียน	3.40	1.01	ปานกลาง	7
14	การวิเคราะห์ภาระงานประเมินความต้องการวางแผนกรอบอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งบุคลากรของโรงเรียน	3.23	1.07	ปานกลาง	13
รวม		3.39	.89	ปานกลาง	

จากตารางที่ 5 แสดงว่าการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย ทพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้านการบริหาร งบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และปานกลาง เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยสามอันดับแรก ได้แก่ การจัดทำแผนงบประมาณและ จัดตั้งงบประมาณประจำปี การจัดซื้อและจัดจ้างตามแผนใช้จ่ายงบประมาณ และการเป็นกรรมการ การจัดซื้อจัดจ้างควบคุมก่อสร้างกรรมการตรวจการจ้างหรือตรวจรับพัสดุและอันดับสุดท้าย คือ การคัดเลือกบุคลากรปฏิบัติงานการเงินและพัสดุ

ตารางที่ 6 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่การมีส่วนร่วมการบริหารงาน ของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการบริหารงานบุคคล	$n = 109$		ระดับ	อันดับที่
		\bar{X}	SD		
1	การสรรหาบรรจุและแต่งตั้งและบุคลากร อย่างเป็นระบบและเหมาะสม	3.02	1.16	ปานกลาง	3
2	การพิจารณาความดีความชอบให้บุคลากรในโรงเรียน	3.05	1.24	ปานกลาง	2
3	การให้ความเห็นชอบไปช่วยราชการของบุคลากร ในโรงเรียน	2.78	1.25	ปานกลาง	4
4	การให้ความเห็นชอบและเสนอการโอนย้ายบุคลากร	2.70	1.18	ปานกลาง	5
5	การส่งเสริมการปฏิบัติตามวินัยและดำเนินการทางวินัย	3.35	1.15	ปานกลาง	1
รวม		3.09	.99	ปานกลาง	

จากตารางที่ 6 แสดงว่าการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย ทพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยสามอันดับแรก ได้แก่ การส่งเสริมการปฏิบัติตามวินัยและดำเนินการ ทางวินัย การพิจารณาความดีความชอบให้บุคคลในโรงเรียน และการสรรหาบรรจุและแต่งตั้ง บุคลากรอย่างเป็นระบบและเหมาะสม และอันดับสุดท้าย คือ การให้ความเห็นชอบและ เสนอการโอนย้ายบุคลากร

ตารางที่ 7 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่การมีส่วนร่วมการบริหารงาน
ของครูสังกัด โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้านการบริหารทั่วไป โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการบริหารงานทั่วไป	n = 109		ระดับ	อันดับที่
		\bar{X}	SD		
1	การจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน	3.16	1.15	ปานกลาง	13
2	การทำเก็บรักษา ขีมี ทำลายหนังสือและเอกสาร ทางราชการ	3.20	1.20	ปานกลาง	12
3	การออกเอกสารสำคัญและเอกสารรับรอง ทางการศึกษาให้แก่บุคลากรที่ร้องขอ	3.87	.94	มาก	4
4	การบริการสร้างเสริมคุณภาพนักเรียนเช่น การรักษา พยาบาล อาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม)	3.81	.92	มาก	5
5	การดูแลและใช้ประโยชน์อาคารเรียนและอาคาร ประกอบ	3.23	1.19	ปานกลาง	11
6	การรับผ่อนผันและยกเว้นการเข้าเรียนของนักเรียน	3.90	.91	มาก	2
7	การร่วมมือส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน ในทุกๆด้าน	3.61	.93	มาก	9
8	การสำรวจแหล่งวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.87	.90	มาก	3
9	การประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียนต่อชุมชน	3.73	1.04	มาก	6
10	การจัดข้อมูลและพัฒนาระบบสารสนเทศของโรงเรียน	3.49	1.14	ปานกลาง	10
11	การส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสมาคม มูลนิธิ หน่วยงานอื่น	3.72	1.10	มาก	7
12	การจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัย คุณธรรม จริยธรรม ให้กับนักเรียน	4.13	.95	มาก	1
13	การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา	3.67	.85	มาก	8
รวม		3.64	.70	มาก	

จากตารางที่ 7 แสดงว่าการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัด โรงเรียนกลุ่มเครือข่าย
ทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้านการบริหารทั่วไป

โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากและปานกลาง เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยสามอันดับแรก ได้แก่ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัย คุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน การรับผ่อนผันและยกเว้นการเข้าเรียนของนักเรียนและการสำรวจ แหล่งวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น และอันดับสุดท้าย คือ การจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียน

กลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งของครู

การมีส่วนร่วมการบริหารงาน ของครูในโรงเรียน กลุ่มทัพบดินทร์	ไม่มีวิทยฐานะ (ครูผู้ช่วย/ คศ.1)				มีวิทยฐานะ (ครูคศ.2/ คศ.3)			
	n = 39				n = 70			
	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
การบริหารวิชาการ	3.89	.97	มาก	2	3.94	.56	มาก	2
การบริหารงบประมาณ	3.54	1.08	มาก	3	3.81	.73	มาก	3
การบริหารบุคคล	3.40	1.07	ปานกลาง	4	3.56	.78	มาก	4
การบริหารทั่วไป	3.93	1.03	มาก	1	3.95	.56	มาก	1
รวม	3.69	1.04	มาก		3.82	.66	มาก	

จากตารางที่ 8 แสดงว่าการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย ทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ตามความคิดเห็นของ ครูที่ไม่มีวิทยฐานะโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย สามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการบริหารบุคคล

ส่วนความคิดเห็นของครูที่มีวิทยฐานะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการบริหารบุคคล

ตารางที่ 9 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่การมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การมีส่วนร่วมการบริหารงาน ของครูในโรงเรียน กลุ่มทัพบดินทร์	ขนาดโรงเรียน							
	ขนาดเล็ก				ขนาดกลาง			
	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
การบริหารวิชาการ	4.12	.90	มาก	2	3.88	.68	มาก	2
การบริหารงบประมาณ	3.88	.80	มาก	3	3.68	.89	มาก	3
การบริหารบุคคล	3.72	.89	มาก	4	3.46	.90	ปานกลาง	4
การบริหารทั่วไป	4.12	.65	มาก	1	3.90	.78	มาก	1
รวม	3.96	.81	มาก		3.73	.81	มาก	

จากตารางที่ 9 แสดงว่า การมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการบริหารบุคคล

ส่วนความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขนาดกลาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการบริหารบุคคล

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการโดยการวิเคราะห์ค่าทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ดังตารางที่ 10 - 11

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียน
กลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว
เขต 2 จำแนกตามสถานตำแหน่งของครู

การมีส่วนร่วมการบริหารงาน ของครูในโรงเรียน กลุ่มทัพบดินทร์	ไม่มีวิทยฐานะ (ครูผู้ช่วย/ คศ.1)		มีวิทยฐานะ (ครูคศ.2/ คศ.3)		<i>t</i>	<i>p</i>
	<i>n</i> = 39		<i>n</i> = 70			
	\bar{X}	<i>SD</i>	\bar{X}	<i>SD</i>		
การบริหารวิชาการ	3.89	.97	3.94	.56	.27	.79
การบริหารงบประมาณ	3.54	1.08	3.81	.73	1.40	.17
การบริหารบุคคล	3.40	1.07	3.56	.78	.83	.41
การบริหารทั่วไป	3.93	1.03	3.95	.56	.11	.91
รวม	3.69	1.04	3.82	.66	.66	.57

จากตารางที่ 10 พบว่า ครูไม่มีวิทยฐานะและมีวิทยฐานะมีความคิดเห็นการมีส่วนร่วม
การบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและทุกรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย
ทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนก
ตามขนาดของโรงเรียน

การมีส่วนร่วมการบริหารงาน ของครูในโรงเรียนกลุ่มทัพบ ดินทร์	ขนาดเล็ก <i>n</i> = 20		ขนาดกลาง <i>n</i> = 89		<i>t</i>	<i>p</i>
	\bar{X}	<i>SD</i>	\bar{X}	<i>SD</i>		
	การบริหารวิชาการ	4.12	.90	3.88		
การบริหารงบประมาณ	3.88	.80	3.68	.89	.95	.35
การบริหารบุคคล	3.72	.89	3.46	.90	1.19	.24
การบริหารทั่วไป	4.12	.65	3.90	.78	1.33	.19
รวม	3.96	.81	3.73	.81	1.20	.24

จากตารางที่ 11 พบว่า ครูโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมีความคิดเห็นการมีส่วนร่วม
การบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและทุกรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามตำแหน่งของครูและขนาดของโรงเรียน ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 109 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่งของครูและขนาดของโรงเรียน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 มีองค์ประกอบ 4 ด้าน จำนวน 52 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .25 - .83 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 109 คน และรับแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนมาทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายและทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t -test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ สรุปสาระสำคัญของผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัด โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารบุคคล ปรากฏดังนี้

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และปานกลาง เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยสามอันดับแรก ได้แก่ การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมแนะแนว ลูกเสือชุมนุมต่าง ๆ การจัดทำ จัดหา ใช้และพัฒนาเอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนของครู และการใช้สื่อเทคโนโลยีและเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และปานกลาง เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยสามอันดับแรก ได้แก่ การจัดทำแผนงบประมาณและจัดตั้งงบประมาณประจำปี การจัดซื้อและจัดจ้างตามแผนใช้จ่ายงบประมาณ และการเป็นกรรมการจัดซื้อ จัดจ้าง ควบคุมก่อสร้างกรรมการตรวจการจ้างหรือตรวจรับพัสดุ

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยสามอันดับแรก ได้แก่ การส่งเสริมการปฏิบัติตามวินัยและดำเนินการทางวินัย การพิจารณาความดีความชอบให้บุคลากรในโรงเรียน และการสรรหาบรรจุและแต่งตั้งบุคลากรอย่างเป็นระบบและเหมาะสม และอันดับสุดท้าย คือ การให้ความเห็นชอบและเสนอการโอนย้ายบุคลากร

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และปานกลาง เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยสามอันดับแรก ได้แก่ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัย คุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน การรับผ่อนผันและยกเว้นการเข้าเรียนของนักเรียน และการออกเอกสารสำคัญ และเอกสารรับรองทางการศึกษาให้แก่บุคลากรที่ร้องขอ และอันดับสุดท้าย คือ การจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า

2.1 การมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งของครูผู้ช่วย/คศ.1 และครูคศ.2/คศ.3 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 การมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญที่ค้นพบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารบุคคล ทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2550 มีเจตนามุ่งเน้นการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจตามเจตนาของรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในกรอบภารกิจทั้ง 4 ด้าน ไปยังโรงเรียนโดยตรง ดังนั้นโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จึงดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนอย่างจริงจัง ผู้บริหารพยายามใช้กลยุทธ์ทุกอย่างเพื่อสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีความร่วมมือกันทำงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นวิชาการให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น บุคลากรในโรงเรียนมีความรัก ประองคองกัน ร่วมมือกันปฏิบัติงาน มีการบริหารทรัพยากรอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน และสวัสดิการต่างๆ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 อีกทั้งมีการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ทำให้บุคลากรในหน่วยงานรับรู้ นโยบายขององค์กรและร่วมมือกันปฏิบัติงาน มีการพัฒนาบุคลากร การอบรมเชิงปฏิบัติการ การประชุมสัมมนาและการศึกษาดูงาน (กลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์, 2556)

สอดคล้องกับสุนันทา เลาहनันท์ (2531, หน้า 29 - 30) ที่กล่าวไว้ว่า องค์กรเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารหรือการจัดการ หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของการบริหารหรือการจัดการ คือ การจัดองค์กร ซึ่งเป็นกระบวนการที่นำปัจจัยต่างๆ ทางการบริหาร เช่น บุคคล งบประมาณ ที่ดิน และวัสดุ มารวมกันอย่างเป็นระบบเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายขององค์กรและเมื่อตั้งองค์กรใด องค์กรใดขององค์กรหนึ่งขึ้นมาแล้ว วัตถุประสงค์อย่างหนึ่งที่สมาชิกในองค์กรทุกคนควรยึดถือร่วมกันคือการดำรงอยู่และความเจริญขององค์กร สมาชิกทุกคนจะต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุดเพื่อให้องค์กรของตนบรรลุเป้าหมาย องค์กรของทางราชการก็ต้องบริการประชาชนให้ดีที่สุด เพื่อให้องค์กรของตนมีความสำคัญและขยายงานออกไปได้อย่างกว้างขวาง องค์กรธุรกิจก็เช่นกันถ้าทำกำไรให้ได้สูงกว่าและมีการบริหารดีกว่าองค์กรอื่นๆ ก็ย่อมจะเจริญรุ่งเรืองและดำรงอยู่ได้ตลอดไป (การดี อนันต์นารี, 2551, หน้า 40) อีกทั้งในปัจจุบันได้มีการปฏิรูปการศึกษาซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษาการจัดการเรียนการสอนของครู และการบริหารงานของผู้บริหารที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมไปมากได้มีการจัดการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องให้บุคคลที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประกอบด้วยบุคลากรทางการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและนักเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความพึงพอใจ และมีความรู้สึกว่าคุณเองเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จซึ่งก็หมายความว่าได้เป็นเจ้าของร่วมกัน นอกจากนี้แล้วยังมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งการที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน จะช่วยให้ผู้บริหารได้รับข้อมูลข่าวสารจากหลายด้านเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจและวางแผนทางการพัฒนาโรงเรียนสอดคล้องกับคำกล่าวของประยูร ศรีประสาธน์(2536, หน้า 242 - 243)

ได้กล่าวถึงการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมการตัดสินใจ โดยเสนอแนวคิดไว้ว่าบทบาทและขอบเขตของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของบุคลากร ผู้บริหารควรใช้วิจารณญาณพิจารณาว่าเรื่องที่จะดำเนินการตัดสินใจควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมกระบวนการตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องกับบุคลากรผู้ใดหรือผู้ใดมีความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจะทำให้เกิดผลดีและสามารถดำเนินการได้ถูกต้องตรงประเด็น ดังนั้น ครูโรงเรียนในกลุ่มทับคินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จึงมีการมีส่วนร่วมในระดับปานกลางสอดคล้องกับงานวิจัยของประยุทธ์ ตรีชัย (2544, หน้า 90 - 93) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางและตรงกับผลการศึกษาของมูหัมหมัด เบ็ญนุ้ย (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางและสอดคล้องกับวรณยูพา วิโนทพรรษ์ (2546) ได้ศึกษาการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาดมการรับรู้ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวม และรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน อภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่หนึ่ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยสามอันดับแรก ได้แก่ การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมแนะแนว ลูกเสือชุมนุมต่าง ๆ การจัดทำจัดหาใช้และพัฒนาเอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนของครู และการใช้สื่อเทคโนโลยีและเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะกฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติรองรับและสนับสนุนการบริหารด้านการบริหารวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม เช่น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระเบียบการวัดและประเมินผลการศึกษา งานวิชาการจึงถือได้ว่าเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องมีทีมงานในการบริหารงานวิชาการ มีผู้ที่ให้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับการตัดสินใจหรือผู้ที่ให้คำปรึกษา เพราะงานวิชาการเป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคลากรในโรงเรียนทุกคน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 มีแผนกลยุทธ์ให้แต่ละโรงเรียนยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา พัฒนาหลักสูตรเพื่อการสร้างอาชีพ และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการและประสานการมี

ส่วนร่วมการจัดการศึกษา ดังนั้นโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จึงดำเนินการปฏิบัติการศึกษาในโรงเรียนอย่างจริงจัง ผู้บริหารพยายามใช้กลยุทธ์ทุกอย่างเพื่อสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีความร่วมมือกัน ทำงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นวิชาการให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น บุคลากรในโรงเรียนมีความรัก ประองคองกัน ร่วมมือกันปฏิบัติงาน มีการบริหารทรัพยากร อย่างเพียงพอ นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน และสวัสดิการต่าง ๆ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 อีกทั้งมีการกำหนดนโยบายในการ การจัดการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ทำให้บุคลากรในหน่วยงานรับรู้ นโยบายขององค์กร และร่วมมือกันปฏิบัติงาน มีการพัฒนาบุคลากร การอบรมเชิงปฏิบัติการ การประชุมสัมมนาและ การศึกษาดูงาน (กลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์, 2556) สอดคล้องกับกัมพล พันแสน (2539, บทคัดย่อ) ทำการศึกษารูปแบบการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10 พบว่า ผู้บริหารใช้รูปแบบการตัดสินใจโดยกลุ่มในการบริหารงานด้านงานวิชาการ สอดคล้องกับบริคดี (Braddy, 1991, p. 27) ได้ศึกษาความสำคัญระหว่างรูปแบบความเป็นผู้นำ ของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครู โดยศึกษาจากความคิดเห็นของครูซึ่งอยู่ใน โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในรัฐคาริฟอร์เนียตอนเหนือ ผลการวิจัยพบว่าครูทั้งใน โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในระดับมาก โดยเฉพาะ การตัดสินใจในเรื่องการเรียนการสอนนอกจากนั้นยังพบว่าลักษณะของผู้นำจะส่งผลถึงความต้องการ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของแสวง จันทร์ชูช (2542) ได้ศึกษาเรื่อง การมี ส่วนร่วมในการบริหารงานของอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์มีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยสามอันดับแรก ได้แก่ การจัด ทำ แผนงบประมาณและจัดตั้งงบประมาณประจำปี การจัดซื้อและจัดจ้างตามแผนใช้จ่ายงบประมาณ และการเป็นกรรมการการจัดซื้อ จัดจ้าง ควบคุมก่อสร้างกรรมการตรวจการจัดจ้างหรือตรวจรับ พัสดุ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงบประมาณเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการเงินและพัสดุของโรงเรียน ซึ่งมีส่วนที่ต้องเกี่ยวข้องกับระเบียบการใช้จ่ายเงิน การจัดซื้อจัดจ้างซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีความรู้และ ความรับผิดชอบต่องานเป็นอย่างมาก นอกจากนี้แล้วการบริหารงบประมาณในปัจจุบันผู้บริหาร ต้องยึดหลักความถูกต้อง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้และประการสำคัญต้องให้ครูมีส่วนร่วม ในการบริหารงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 มีแผนกลยุทธ์ ให้แต่ละโรงเรียนสร้างโอกาสทางการศึกษาให้มีความเสมอภาคเป็นธรรมทั่วถึงและพัฒนาประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการและประสานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้น โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายห้วยทับดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จึงดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนอย่างจริงจังในการปฏิบัติงาน มีการบริหารทรัพยากรอย่างเพียงพอ ได้รับการสนับสนุน งบประมาณเงินอุดหนุน และสวัสดิการต่าง ๆ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 (กลุ่มเครือข่ายห้วยทับดินทร์, 2556) สอดคล้องกับชนันต์พงษ์ พร้อมพรม (2536, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเน้นความสำคัญ ของการบริหารงาน ชุมกิจ การเงิน และพัสดุ การบริหารงานบุคลากรอยู่ในระดับสูง สอดคล้อง กับพิทักษ์ แพทย์ผล (2546, บทคัดย่อ) การมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจสั่งการในการบริหาร โรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับประยุทธ์ ตรีชัย (2544, หน้า 90 - 93) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูใน การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยรวมและ รายคำอยู่ในระดับปานกลาง และตรงกับผลการศึกษาของมูห์หมัด เบ็ญนุ้ย (2546) ได้ศึกษา เรื่อง ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยภาพรวม และรายคำอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับวรุณยุพา วิโนทพรรษ์ (2546) ได้ศึกษา การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัด สุราษฎร์ธานี พบว่า การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวม และรายองค์ประกอบ อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยสามอันดับแรก ได้แก่ การส่งเสริมการปฏิบัติตามวินัยและดำเนินการทางวินัย การพิจารณาความดีความชอบให้บุคลากร ในโรงเรียนและการสรรหาบรรจุและแต่งตั้งบุคลากรอย่างเป็นระบบและเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากว่า การบริหารงานบุคคลเป็นการบริหารงานเกี่ยวกับบุคลากรในโรงเรียนซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ผู้บริหารจะต้องบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตาม หลักธรรมาภิบาล ซึ่งผู้บริหารมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงาน เพื่อร่วมกันวางแผนในการพัฒนาให้ครูได้รับพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญและกำลังใจ

ด้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 มีแผนกลยุทธ์ให้แต่ละโรงเรียนยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
 พัฒนาหลักสูตรเพื่อสร้างอาชีพ พัฒนาครูและบุคลากร และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
 และประสานการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาดังนั้น โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 2 จึงดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียน
 อย่างจริงจัง ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีความร่วมมือกันทำงานเพื่อให้มี
 ประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นวิชาการให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น บุคลากรในโรงเรียน
 มีความรัก ประองคองกัน ร่วมมือกันปฏิบัติงาน มีการบริหารทรัพยากรอย่างเพียงพอ นอกจากนี้
 มีการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ทำให้บุคลากรในหน่วยงาน
 รับรู้ นโยบายขององค์กรและร่วมมือกันปฏิบัติงาน มีการพัฒนาบุคลากร การอบรมเชิงปฏิบัติการ
 การประชุมสัมมนาและการศึกษาดูงาน (กลุ่มเครือข่ายทับคินทร์, 2556) สอดคล้องกับพิทักษ์
 แพทย์ผล (2546, บทคัดย่อ) ที่วิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน
 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
 อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่าการมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน
 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการบริหารงานบุคคลเป็นการบริหารงานเกี่ยวกับบุคลากร
 ในโรงเรียน ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว
 อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งผู้บริหารมีความจำเป็นอย่างยิ่ง
 ที่จะต้องให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อร่วมกันวางแผนในการพัฒนาให้ครูได้รับการพัฒนา
 มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญและกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและ
 ความก้าวหน้าในวิชาชีพ ประยูทธ์ ตรีชัย (2544, หน้า 90 - 93) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการ
 มีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสระบุรี
 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
 การประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และตรงกับ
 ผลการศึกษาของมูห์หมัด เบ็ญนุ้ย (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหาร
 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 เอกชน จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
 จังหวัดสงขลา มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง
 และสอดคล้องกับวรุณยุพา วิโนทพรณ์ (2546) ได้ศึกษาการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การบริหารจัดการ

โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม และรายชื่อประกอบอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยสามอันดับแรก ได้แก่ การจัดกิจกรรม เสริมสร้างวินัย คุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน การรับผ่อนผันและยกเว้นการเข้าเรียนของ นักเรียน และการสำรวจแหล่งวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากว่า การบริหารทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุตามผลตาม มาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบมุ่งพัฒนาสถานศึกษา ให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจน การมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 2 มีแผนกลยุทธ์ให้แต่ละโรงเรียนยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา พัฒนา หลักสูตรเพื่อสร้างอาชีพ ส่งเสริมคุณธรรม ความเป็นไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญา และพัฒนา ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและประสานการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา ดังนั้นโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายทับดรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จึงดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนอย่างจริงจัง ผู้บริหารพยายามใช้กลยุทธ์ทุกอย่าง เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีความร่วมมือกันทำงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นวิชาการให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น บุคลากรในโรงเรียนมีความรัก ประองคองกัน ร่วมมือกันปฏิบัติงาน มีการบริหารทรัพยากรอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุน งบประมาณเงินอุดหนุน และสวัสดิการต่าง ๆ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 อีกทั้งมีการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ทำให้บุคลากรในหน่วยงานรับรู้ นโยบายขององค์กรและร่วมมือกันปฏิบัติงาน (กลุ่มเครือข่ายทับดรินทร์, 2556) สอดคล้องกับบรัดดี (Braddy, 1991, p. 27) ได้ศึกษาความสำคัญ ระหว่างรูปแบบความเป็นผู้นำของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครู โดยศึกษาจาก ความคิดเห็นของครูซึ่งอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในรัฐคาร์ฟออร์เนียตอนเหนือ ผลการวิจัยพบว่าครูทั้งใน โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในระดับมาก โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องการเรียนการสอนนอกจากนั้นยังพบว่าลักษณะของ ผู้นำจะส่งผลถึงความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของแสวง จันทร์ขุข

(2542) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์มีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 2 พบว่า

2.1 การมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 2 จำแนกตามตำแหน่งของครู ครูผู้ช่วยกับครูคศ.1 และครูคศ.2 กับครูคศ.3 โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มีเจตนามุ่งเน้นการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจตามเจตนาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในกรอบภารกิจทั้ง 4 ด้านไปยังโรงเรียนโดยตรง ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 2 มีการกำหนดแผนกลยุทธ์ดังนี้ ต้องการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา พัฒนาหลักสูตรเพื่อการสร้างอาชีพ ส่งเสริมคุณธรรม ความเป็นไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญา พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สร้างโอกาสทางการศึกษาให้มีความเสมอภาคเป็นธรรมทั่วถึง และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการและประสานการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา ดังนั้นโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จึงดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนอย่างจริงจัง ผู้บริหารพยายามใช้กลยุทธ์ทุกอย่างเพื่อสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีความร่วมมือกันทำงาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นวิชาการให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น บุคลากรในโรงเรียนมีความรัก ประองคองกัน ร่วมมือกันปฏิบัติงาน มีการบริหารทรัพยากรอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุน งบประมาณเงินอุดหนุน และสวัสดิการต่าง ๆ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 อีกทั้งมีการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ทำให้บุคลากรในหน่วยงานรับรู้ นโยบายขององค์กรและร่วมมือกันปฏิบัติงาน มีการพัฒนาบุคลากร การอบรมเชิงปฏิบัติการ การประชุมสัมมนาและการศึกษาดูงาน (กลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์, 2556) และจากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร เหลืองช่วง โชค (2539) ได้ศึกษาเรื่องความรับรู้ระหว่างวัฒนธรรมองค์กร พบว่า อายุการทำงาน ในองค์กร ผู้มีอายุการทำงานนานจะทำให้พนักงานรู้สึกผูกพันต่อองค์กรมากขึ้น เพราะบุคคล มักจะมีหน้าที่การทำงานที่สูงขึ้น และมีแนวโน้มที่จะยอมรับเป้าหมายคุณค่าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ความรู้สึกผูกพันจึงเพิ่มมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1980, p. 222) พบว่า

ระดับรายได้ ระดับระยะเวลา มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนและผลการวิจัยสอดคล้องกับ Amstien (1969, pp. 215 - 217 อ้างถึงใน ชร สุนทรายุทธ, 2551, หน้า 542 - 543) การมีส่วนร่วมจะมีลักษณะมากน้อยเพียงใดให้พิจารณาว่าผู้นำเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้อำนาจ และมีบทบาทในการควบคุมได้เท่าใด ซึ่งบ่งบอกถึงภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ว่ามีสูงหรือต่ำและจัดได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ บันไดขั้นที่ 1 - 2 ขั้นการมีส่วนร่วมเพียงหมายถึงประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง บันไดขั้นที่ 3 - 5 หมายถึงการมีส่วนร่วมพอเป็นพิธีหรือมีบางส่วน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น เพราะบางส่วนผู้มีอำนาจเต็มสงวนเอาไว้ บันไดขั้นที่ 6 - 8 เรียกว่า ขั้นการมีส่วนร่วมระดับอำนาจของประชาชนซึ่งเป็นระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมาก เป็นการใช้อำนาจตัดสินใจของประชาชนโดยตรง หรือผ่านตัวแทน ทำให้การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 การมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูสังกัด โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบกดินทร์ ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มีเจตนาให้แต่ละโรงเรียนบริหารงานในกรอบภารกิจทั้ง 4 ด้าน อย่างครอบคลุมทุกด้าน โรงเรียนทุกแห่งจึงมีผู้รับผิดชอบเช่นเดียวกัน ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง หรือขนาดเล็กต่างมีเป้าหมายของการศึกษาไม่แตกต่างกัน แนวการดำเนินการของผู้บริหารของแต่ละโรงเรียนจึงเป็นไปแนวทางเดียวกัน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะแก้ว เขต 2 มีการกำหนดแผนกลยุทธ์ดังนี้ ต้องการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา พัฒนาหลักสูตรเพื่อการสร้างอาชีพ ส่งเสริมคุณธรรมความเป็นไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญา พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สร้างโอกาสทางการศึกษาให้มีความเสมอภาคเป็นธรรมทั่วถึง และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการและประสานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้น โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพบกดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะแก้ว เขต 2 จึงดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนอย่างจริงจัง ผู้บริหารพยายามใช้กลยุทธ์ทุกอย่างเพื่อสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีความร่วมมือกันทำงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นวิชาการให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น บุคลากรในโรงเรียนมีความรัก ประองคองกัน ร่วมมือกันปฏิบัติงาน มีการบริหารทรัพยากรอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ ยังได้รับการสนับสนุน งบประมาณเงินอุดหนุน และสวัสดิการต่างๆ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะแก้ว เขต 2 (กลุ่มเครือข่ายทัพบกดินทร์, 2556) ทำให้การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการบริหารวิชาการ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีเทียบโอนผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาแต่งตั้งครูวิชาการของโรงเรียน รวมทั้งแต่งตั้งผู้ประสานงานการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรร่วมกับหน่วยงานภายนอกอย่างเป็นระบบด้วย
2. ด้านการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการคัดเลือกบุคลากรปฏิบัติงานการเงินและพัสดุ เพื่อให้การบริหารงบประมาณเป็นไปด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ การวิเคราะห์ภาระงานประเมินความต้องการวางแผนกรอบอัตรากำลัง กำหนดตำแหน่งบุคลากรของโรงเรียน และการทำบัญชีการเงินของโรงเรียน
3. ด้านบริหารงานบุคคล ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมรับรู้การให้ความเห็นชอบและเสนอการโอนย้ายบุคลากร การไปช่วยราชการของบุคลากรในโรงเรียน และการสรรหาบรรจุแต่งตั้งบุคลากรอย่างเป็นระบบเหมาะสม
4. ด้านการบริหารทั่วไป ควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนรวมทั้งการทำ เก็บรักษา ยืมทำลายหนังสือเอกสารทางราชการ และการดูแลใช้ประโยชน์อาคารเรียนอาคารประกอบ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาการมีส่วนร่วมการดำเนินงานของครูในการบริหารโรงเรียนของครูสังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพพดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ
2. การศึกษาความพึงพอใจการดำเนินงานของครูผู้ช่วย, ครูคศ.1, ครูคศ.2 และครูคศ.3 สังกัดโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทัพพดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เกียรติ อัมพรายนต์. (2552). การศึกษาปัญหาและรูปแบบเพื่อปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก. นครสวรรค์: สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์.
- คชา ชั้นไพบูลย์. (2545). การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารงานโรงเรียนของหัวหน้างานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชลบุรี. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เชาวน์ มณีวงษ์. (ม.ป.ป.). การบริหารกิจการนักเรียนในการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เนติศึกษา.
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2539). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ณรงค์ สัจพันโรจน์. (2539). การจัดทำและบริหารงบประมาณแผ่นดิน: ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ชร ตุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎีวิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- บวรวิทย์ เลิศไกร. (2546). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาเฉพาะเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2547). นโยบายและการวางแผนงานหลักการและทฤษฎี (พิมพ์ครั้งที่ 8). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประธาน ทวีผล. (2546). การมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดตราด. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประยูทธ์ ตรีชัย. (2544). การศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ประสิทธิ์ คุจดา. (2546). การศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภิญโญ สาธร. (2526). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศ.ส. การพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2533). เอกสารการสอนชุดการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน หน่วยที่ 6 - 10. กรุงเทพฯ: วิกตอรีเพาเวอร์พอยท์.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2547). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษา ประจำโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มูห์หมัด เบ็ญนุ้ย. (2546). ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย.
- วสันต์ ทรงธรรมสกุล. (2544). ปัญหาการดำเนินงานทางวิชาการระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรุณยุพา วิโนทพรรษ์. (2546). ศึกษาการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2548). ผู้บริหารโรงเรียนสามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มี ประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.
- ศิริกุล ทองทา. (2546). ความต้องการการนิเทศการศึกษา สำหรับโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ประเภทนอกระบบ โรงเรียน. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการดำเนินงานองค์กรคุณและ การมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สุวิข พึ่งตน. (2544). *การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. สระบุรี: โรงเรียนเสนาไห้ “วิมลวิทยานุกูล”.
- สุรัฐ ศิลปอนันต์. (2541). *ยุทธศาสตร์การปฏิรูป. ปฏิรูปการศึกษา, 1(5), 7.*
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2550). *พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: รุ่งวัฒนา
การพิมพ์.
- แสวง จันทร์ชูข. (2542). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- สมุน อมรวิวัฒน์. (2543). *การบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อำรุง จันทวานิช และสุภางค์ จันทวานิช. (2527). *รายงานการวิจัยและประเมินผลประสิทธิภาพ
การประถมศึกษา: องค์กำหนดประสิทธิภาพของการประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- Arnstien, S. R. (1969, July). *Ladder of citizen participation Journal of American Institute of
Planners, 35, 216 - 224.*
- Aronstein. (1984). *.A lader of citizen participation. Journal of the American Institute of
Planners, 35(4), 219 - 224.*
- Berkey, G. E. (1975). *The craft of public administration*. Boston: Allyn and Bacon.
- Braddy, D. A. (1991). *The Relationship between Principal Leadership Style and Teacher
Participation in Decision - Making (empowerment). Dissertation Abstracts
International, 53(1), 27.*
- Cohen, J. M., & Uphoff N. T. (1980). *Participation's place in rurce Development : Seking
Clarity through Specificity. World Development, 8(3), 233.*
- Davis, K., & Newstrom, S. (1985). *Ihuman Behavior at Work: Organnizational Behavior*.
New York: McGraw - Hill.
- Fowler, M. B. (1986). *The Relationship Between teachers Perceived Particition in
Educational Decision - Making and Teacher Morale in Selected Elementary
Schools in Targeted Southeastern States. Dissertation Abstracts International,
46(1), 3204 - A.*
- Hoagland, J. L. (1986). *Principal's and Teacher's Perceptions of teacher Participation in
The Decision making Process in Public Secondary School with and without a
Collective Bargaining Contact. Dissertation Abstracts International, 46(1), 3550 - A.*

- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (1991). *Education Administration: Theory, Research and Practice*. New York: McGraw - Hill.
- Linhum, J. M. (1974). *Leadership Theory the Principal : Foundations and Founctions*. New York: Harper \$ Row.
- Miller, V. (1965). *Administration of American schools*. New York: The Macinillan.
- Myers, D., & Stonehill, R. (1993). *School - based management*. Retrieved January, 16 2008, from available: <http://www.ed.gov/pubs/OR/Consumer Guides/baseman.html>
- Parry, G. (1972). *The Idea of political participation, participation, participation in politics. Manchester*. Manchester University Press, Rowman and Little Field.
- Prake, J. E. P. (1986). *Company of decision directors*. *Dissertation Abstracts International*, 46(7), 1802 - A.
- Riley, D. D. (1993). *Public personnel administration*. New York: HarPer and Row.
- Vroom, V. H., & Yetton, P. W. (1973). *Leadership and decision - making*. Pittsburgh: University of Pittsburgh.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
2. หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
3. หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ.๖๖๒๑.๘/ ว. ๒๔๒

ศูนย์นวัตกรรมกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑.เค้าโครงการวิจัย
๒. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วย นายสมพงษ์ จิตต์สว่าง นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส ๕๕๕๗๐๐๕๗ ได้รับความเห็นชอบ ให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ อำเภอกองสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต ๒ โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ เพื่อการวิจัย ศูนย์นวัตกรรมกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สมุท ขำนาญ

(ดร.สมุท ขำนาญ)

ผู้อำนวยการศูนย์นวัตกรรมกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

ศูนย์นวัตกรรมกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๐๕๒

โทรสาร ๐-๓๘๗๔-๕๘๑๑

(สำเนา)

ที่ ศธ.๖๖๒๑.๘/ ว. ๒๔๓

ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียน

ด้วย นายสมพงษ์ จิตต์สว่าง นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส ๕๕๕๗๐๐๕๗ ได้รับความเห็นชอบ ให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายทับดินนทร์ อำเภอโคกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต ๒ โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สมุทรา ชำนาญ

(ดร.สมุทรา ชำนาญ)

ผู้อำนวยการศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๐๕๒

โทรสาร ๐-๓๘๗๔-๕๘๑๑

(สำเนา)

ที่ ศธ.๖๖๒๑.๘/ ว. ๒๔๔

ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วย นายสมพงษ์ จิตต์สว่าง นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส ๕๕๕๖๐๐๕๗ ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายทับดิงค์ อำเภอโคกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต ๒ โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษามีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สมุท ชำนาญ

(ดร.สมุท ชำนาญ)

ผู้อำนวยการศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๐๕๒

โทรสาร ๐-๓๘๗๔-๕๘๑๑

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ อำเภอลำปาง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทับคินทร์ อำเภอลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 การศึกษานี้จะสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือจากท่าน ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ตามความจริง ข้อมูลที่ได้รับจะเป็นความลับและไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใดแต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวางแผน เพื่อพัฒนาหรือส่งเสริมความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานต่อไป

2. แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียน

ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง ในการให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เพื่อการวิจัยมา ณ โอกาสนี้

นายสมพงษ์ จิตต์สว่าง

นิติคณบดีสาขาบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ตามตำแหน่งของครูและขนาดโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติการสอนอยู่

1. ตำแหน่งของครู

- ครูผู้ช่วย
- ครูคศ.1
- ครูคศ.2
- ครูคศ.3

2.ขนาดของโรงเรียน

- โรงเรียนขนาดเล็ก (มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน)
- โรงเรียนขนาดกลาง (มีนักเรียน 120 - 499 คน)

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าท่านมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนระดับใดโปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบเพียงข้อละคำตอบเดียว

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานในโรงเรียน โดยการให้ข้อมูล ข่าวสาร ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ การสนับสนุน ด้านทรัพยากร การบริหาร การประสานความร่วมมือหรืออื่น ๆ ในขอบข่ายภารกิจของโรงเรียน 4 งาน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนส่งผลต่อการตัดสินใจหรือการบริหารจัดการงานของโรงเรียน

ลักษณะการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน แบ่งได้ 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับ 5 มีส่วนร่วมมากที่สุด
- ระดับ 4 มีส่วนร่วมมาก
- ระดับ 3 มีส่วนร่วมปานกลาง
- ระดับ 2 มีส่วนร่วมน้อย
- ระดับ 1 มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ข้อ	การบริหารงานโรงเรียน	ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน				
		5	4	3	2	1
	ด้านการบริหารงานวิชาการ					
1.	การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
2.	การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน					
3.	การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายในการจัดการศึกษา					
4.	การวางระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน					
5.	การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และความสามารถจัดทำหลักสูตร โรงเรียน ได้					
6.	การจัดทำสาระหลักสูตรตามความต้องการของนักเรียน ชุมชน และท้องถิ่น					
7.	การพิจารณาการแต่งตั้งครูวิชาการของโรงเรียน					
8.	การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรร่วมกับหน่วยงานภายนอกอย่างเป็นระบบ					
9.	การพิจารณาการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
10.	การใช้สื่อเทคโนโลยีและเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน					
11.	การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมแนะแนว ลูกเสือ ชุมนุมต่าง ๆ					
12.	การจัดห้องสมุดแหล่งเรียนรู้และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้					
13.	การจัดทำจัดหาใช้และพัฒนาเอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนของครู					
14.	การแนะแนวทางการศึกษาและแนะแนวอาชีพให้นักเรียน					
15.	การทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ					
16.	การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล					
17.	การนิเทศและประเมินผลการเรียนรู้การสอนของครู					
18.	การวัดผลและประเมินผลคุณภาพทางการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายใน					

ข้อ	การบริหารงานโรงเรียน	ระดับการมีส่วนร่วมของครูใน การบริหารโรงเรียน				
		5	4	3	2	1
19.	การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีเทียบ โอนผลการเรียนรู้ ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ					
20.	การจัดทำรายงานคุณภาพประจำปี					
	ด้านบริหารงบประมาณ					
21.	การจัดทำแผนงบประมาณและจัดตั้งงบประมาณประจำปี					
22.	การกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติการบริหารงบประมาณ					
23.	การทำแผนกำกับและติดตาม การใช้งบประมาณ					
24.	การคัดเลือกบุคลากรปฏิบัติงานการเงินและพัสดุ					
25.	การจัดทำบัญชีการเงินของโรงเรียน					
26.	การตรวจสอบและรายงานผล การใช้จ่ายงบประมาณภายใน โรงเรียนตามระยะเวลาที่กำหนด					
27.	การจัดหาดูแลและเก็บรักษาเงินงบประมาณและนอกงบประมาณ อย่างถูกต้องตามระเบียบ					
28.	การจัดซื้อและจัดจ้างตามแผนใช้จ่ายงบประมาณ					
29.	การเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างควบคุมก่อสร้างกรรมการตรวจ การจ้างหรือตรวจรับพัสดุ					
30.	การจัดทำทะเบียนวัสดุครุภัณฑ์รวมถึงทะเบียนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง					
31.	การระดมทรัพยากรจากองค์กรหน่วยงานและชุมชนเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา					
32.	การควบคุมดูแลบำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ					
33.	การจัดบริการสวัสดิการและกองทุนการศึกษาในโรงเรียน					
34.	การวิเคราะห์ภาระงานประเมินความต้องการ วางแผนกรอบ อัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งบุคลากรของโรงเรียน					
	ด้านการบริหารงานบุคคล					
35.	การสรรหาบรรจุและแต่งตั้งและบุคลากรอย่างเป็นระบบและ เหมาะสม					
36.	การพิจารณาความดีความชอบให้บุคลากรในโรงเรียน					

ข้อ	การบริหารงานโรงเรียน	ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน				
		5	4	3	2	1
37.	การให้ความเห็นชอบไปช่วยราชการของบุคลากรในโรงเรียน					
38.	การให้ความเห็นชอบและเสนอการโอนย้ายบุคลากร					
39.	การส่งเสริมการปฏิบัติตามวินัยและดำเนินการทางวินัย					
	ด้านการบริหารงานทั่วไป					
40.	การจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน					
41.	การทำเก็บรักษา ยืม ทำลายหนังสือและเอกสารทางราชการ					
42.	การออกเอกสารสำคัญและเอกสารรับรองทางการศึกษาให้แก่บุคลากรที่ร้องขอ					
43.	การบริการสร้างเสริมคุณภาพนักเรียนเช่น การรักษาพยาบาล อาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม)					
44.	การดูแลและใช้ประโยชน์อาคารเรียนและอาคารประกอบ					
45.	การรับผ่อนผันและขกเว้นการเข้าเรียนของนักเรียน					
46.	การร่วมมือส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนในทุก ๆ ด้าน					
47.	การสำรวจแหล่งวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น					
48.	การประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียนต่อชุมชน					
49.	การจัดข้อมูลและพัฒนาระบบสารสนเทศของโรงเรียน					
50.	การส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสมาคมมูลนิธิหน่วยงานอื่น					
51.	การจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัย คุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน					
52.	การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา					

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค
คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ตารางที่ 12 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมการบริหารงานของครูโรงเรียน
กลุ่มเครือข่ายทัพบดินทร์ อำเภอโคกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

ข้อ	<i>r</i>	ข้อ	<i>R</i>
1	.48	27	.75
2	.35	28	.70
3	.65	29	.63
4	.45	30	.77
5	.68	31	.63
6	.38	32	.74
7	.62	33	.69
8	.48	34	.25
9	.52	35	.83
10	.41	36	.31
11	.37	37	.33
12	.29	38	.28
13	.26	39	.35
14	.37	40	.26
15	.38	41	.35
16	.43	42	.40
17	.26	43	.28
18	.30	44	.24
19	.38	45	.38
20	.73	46	.28
21	.69	47	.28
22	.65	48	.29
23	.66	49	.27
24	.74	50	.30
25	.68	51	.32
26	.74	52	.34

หมายเหตุ ค่าความเชื่อมั่น = .95